

Українські Вісті

Ціна 1 км.

UKRAINSKI WISTI • UKRAINIAN NEWS

UKRAINISCHE NACHRICHTEN

Наші закордонні представництва:

Америка: Nesenjuk I. 99 Ave. „С“, New York 9, N.Y., U.S.A.
Англія: A. Bondarenko, 78, Kensington Park Road, London, W. 11
Австралія: Krywoliap S. Box 1586 M. G. P. O. Adelaide S. Australie
Аргентина: M. Parasuk, Av. I. M. Campos 556 San-Andres F. C. G. Mitre, Argentina.
Бельгія: W. Schklar, 14, Rue F. Stevens, Herstal (Liege), Belgien
Голляндія: W. Haryszenko Smaragdplein 75 Utrecht (Holland)
Канада: A. Kramar, 36 Delaware Ave., Toronto 4, Ont., Canada
Франція: N. Grouchetzky, 33, rue Roque de Fillol Puteaux, Seine, France. К-то: Paris CC 11.087.11

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИКИ, ЕКОНОМІКИ, КУЛЬТУРИ І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Рік XVII. ч. 35-36 /1461-1462/

Herausgeber: Verlagsgesellschaft „Ukrainski Wisti“
Druck: Verlagsgesellschaft „Ukrainski Wisti“

Verlagsort: Neu-Ulm/Donau
Neu-Ulm/Do., Schließfach 32 — Tel. 77529

Неділі 27. серпня і 3. вересня 1961

І. БАГРЯНИЙ

Національне питання в програмі КПСС (2)

Національне питання в «програмі» КПСС має два пляни: на експорт і вдома. На цій питанні КПСС особливо показує в усій голізні свою ганебну реакційну, імперіалістичну суть, більше того, — московську імперіалістичну суть. Обличчя двулкого Януса: назовні — який же й «прогресивний» та вознесений поборник свободи народів! борець проти колоніалізму! патрон націоналізму всіх тих народів, що боряться за свободу!.. але тільки націоналізму тих народів, які перебувають поза рямцями советської московської імперії... Назовні — підпора всім уярмленим і упослідженим націям, підпора войовничого націоналізму! А в себе вдома: жорстокий, уславлений ще за царату, московський держиморда, що тримається вічної засади цього найреакційнішого імперіалізму — «тащить і не пушчати». Це по відношенню до народів ССРСР, до власних колоній, яким він ніколи не хоче дати свободи.

Ця реакційність випирає з програми на самім її початку, в частині вступній, декларативній (хоч і вся решта програми, як уже було сказано, має характер суто декларативний, декларативний, пропагандивний). Ще заки: в програмі питання націоналізму націй у чужих імперіях, які борються за свободу проти колоніалізму, оракул характеризує те, що є під його царством, **РОСІЮ**. Він ані не займається про жадні «народи ССРСР», він говорить про це, як про **РОСІЮ**, про «російський народ», про «російський пролетаріат», як «найпрогресивнішу силу світу», маючи на увазі отой конгломерат націй, що його большевики силою, залізом і кров'ю, і вогнем терору вже кілька десятиліть перетоплюють у «єдиний советський народ», і трактуючи його тільки як **РОСІЮ**, **російський народ**.

Після цього «програма», чи її творець,

московський оракул, зворушено і вознесено говорить про «НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ» у західному світі. Це цілий розділ програми. Скерованість цього розділу — мобілізація всіх колоніальних народів, їхнього войовничого націоналізму, проти США насамперед, і проти інших держав світу. Це використання націоналістичних рухів у всіх частинах світу за самовизначення й національне державне незалежнення. Ця боротьба — це явище, згідно «програми», надзвичайно позитивне, такі рухи шляхетні, такий націоналізм шляхетний, бо це «демократичний націоналізм». Навіть, як бачимо, термін винайшли большевики для підпертя такого націоналізму, «прогресивний», «демократичний націоналізм».

Це, мовляв, могутня сила нашої доби. А ті хто йому перечать, хто цей націоналізм, це стремління до волі, поборює, — це реакціонери, агресори, гвалтівники, імперіалісти, що хочуть тримати світ у рабстві та в залежності від «фінансових монополій», від «капіталізму» і т. п.

«Світ переживає епоху бурхливих національно-визвольних революцій» — так звучить перший розділ програми КПСС.

Категоричне це ствердження є правильним і цілком точним. Але — з поняття «світ» оракул вилучає советську Московську імперію. Він абсолютно промовчує про права і стремління націй ССРСР, він не визнає за ними цього права, він замовчує боротьбу тих народів за волю, окроплену вже ріками крові і сліз під большевицьким мечем.

Московська сирена солодко піє, коли йдеться про розбивання й послаблення своїх супротивників, використовуючи шляхетні національно-визвольні рухи

(Продовження на 4-й сторінці)

Що ж з Миколою Середою?

Як подала світова преса, вкінці липня ц. р. перейшов у Відні на захід український підсоветський учений і інженер, спеціаліст з електроніки **МИКОЛА ІВАНОВИЧ СЕРЕДА**. Це молода людина, 24-х років віку, син видатного українського науковця й академіка Івана Середи.

Попросивши азило, М. Середя заявив представникам преси та радіо, що причиною його переходу на захід є незадоволення комуністичною системою, безправ'я українського народу в ній. Середя заявив пресі, що в Україні існує рух спротиву системі, який вистає з соціального та політичного ґрунту, в умовах окупації України російським імперіалізмом.

Середя виявив добре знання політичної еміграції та зв'язки з нею, диспонує адресами низки політичних діячів.

Дуже цікавим і важливим є, що цей молодий учений, людина советської формації, не тільки виявився палким

українським патріотом, а й свідомим борцем проти російської окупації, проти російського імперіалізму.

Що далі сталося з СЕРЕДОЮ? Де він зараз? Невідомо. Все чомусь вкрилося туманом. Інтервенції ряду осіб та певних інституцій до ріжних чужинецьких в тому й американських чинників лишилися безвистідними. Нічого не відомо!

Що ж із СЕРЕДОЮ?

Чи не потрапив він до якоїсь «лабораторії» чи «кухні», де переробляють українських утікачів на захід з українських патріотів на російських федералістів чи єдинонеділимців, або випихають їх геть назад, як це сталося було з Пономаренком?

В цій справі треба інтервенювати. Всім, хто має вплив.

Молодий український учений мусить висловитися у вільному світі на повен голос так, як він почав.

Чужинецька преса про „Сад Гетсиманський“

1. Бельгійська столична газета «ЛЕ СУАР», один із найбільших бельгійських щоденників, що виходить у Брюсселі й належить до лівого, радикального, табору, в своєму числі за 10. серпня ц. р. вмістила цікаву і простору статтю про «САД ГЕТСИМАНСЬКИЙ» І. Багрянного у французькому виданні. Автор статті — Vera Fosty.

Оцінюючи книгу українського письменника, як визначну подію, «Ле Суар» пише:

«Ця книга — важливе свідчення (документ), переодягнуте в роман, про страшний досвід людини... Книга Багрянного робиться особливо рельєфно-правдива в розділах, що змальовують життя ув'язнених. Помилитися неможливо: йдеться про витерплене особисто, пережите. Така переконлива розповідь не може бути вигадкою».

2. Дуже важливу нотатку про «САД ГЕТСИМАНСЬКИЙ» умістив французький журнал-місячник «La Selection des Libraires de France» №8, за серпень.

«ВИБІР КНИГОТОРГІВЦІВ ФРАНЦІЇ», що виходить у Парижі. Автор нотатки — широковідомий французький критик і письменник Andre Thénive. Журнал цей має понад 30 000 абонементів-книготорговельників і в ньому вміщуються рекомендації тільки тих літературних повн, що заслуговують на увагу високоавторитетної апробати.

АНДРЕ ТЕРІВ (доречі, дуже суворий і вимогливий критик), характеризуючи «САД ГЕТСИМАНСЬКИЙ», пише:

«Українська література нам маловідома... Переклад цього роману являє собою літературну подію. Французький переклад зробив Григорій Алексінський, політична і літературна кар'єра якого добре знама. Розповідь Багрянного дещо простора й не уникає ефектів, однак головним є її цінність, як історичного документу. «Сад Гетсиманський» — це твір безсумніву пережитого автором і тим дуже подібний до «Мемуарів»».

В справі V-ї сесії УНРади

У відповідь на спільне внесення Президії і Виконавчого Органу Української Національної Ради з 21-го липня 1961 р., яким підтверджено потребу розв'язання теперішнього складу Української Національної Ради та покликання спеціальної підготовчої комісії для підготування сесії УНРади нового складу, однак, цим разом, в Європі, — Президент Української Народної Республіки в екзилі повідомив Голову УНРади листом з 26. липня ц. р., що він і тепер не вважає можливим прихилитися до згаданого внесення та заряджує окремим декретом скликання V-ї сесії УНРади в Мюнхені.

Згідно з приписами Тимчасового Закону, реченці сесії УНРади визначаються її Президією, яка теж переводить скликання сесій. Перед майбутнім відповідним засіданням Президії, 3-го серпня ц. р. відбулася нарада Президента Української Народної Республіки в екзилі д-ра Степана **Витвицького** з Головою УНРади **І. Багрянним** та Головою Виконавчого Органу **М. Лівичкином**. На цій нараді стверджено, що з огляду на літні ферії, в місяцях серпні і вересні, сесія не може відбуватися раніше жовтня ц. р. Запроєктовано, що в кінці вересня відбудеться засідання Президії УНРади для встановлення точ-

ного і невідкличного речення V-ї сесії. Разом з тим обговорено низку питань, зв'язаних з передсесійними підготовчими працями.

(Україн. Інформ. Бюро)

Економічна хроніка з УССР

Конструктори Харківського заводу «Електроважмаш» завершили розробку ескізного проєкту велетенського турбогенератора потужністю 500 000 кіловат. Така надпотужна машина в одновальномому виконанні створюється у вітчизняному і світовому енергомашинобудуванні вперше. При розробці проєкту турбогенератора були застосовані нові рішення у схемі охолодження, в конструкції статора і ротора та загальній компоновці машини. Це дає змогу добути того, що своїми габаритами 500-тисячний генератор не перевищуватиме турбогенератора на 300 000 кіловат, який зараз знаходиться у виробництві. Питомо витрата міді та ізоляційних матеріалів при виробництві нового агрегату буде удвічі меншою, ніж тепер при виробництві серійного турбогенератора на 200 000 кіловат.

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

запрошує українське громадянство Америки й Канади

на
11-й З'їзд ОДУМу в США

ТА
ВЕЛИКУ ЗУСТРІЧ ОДУМу

АМЕРИКИ й КАНАДИ

ПРИСВЯЧЕНУ СОТИМ РОКОВИНАМ Т. ШЕВЧЕНКА

що відбудеться 2. й 3. вересня в ОСЕЛІ РОБІТНИЧОГО СОЮЗУ «ВЕРХОВИНА» в ГЛЕН СПЕЙ, НЬЮ-ЙОРК, США.

В програмі з'їзду: в суботу, о 12-й год. дня — відкриття з'їзду; привіти, звіти керівних органів ОДУМу в США, дискусії, вибори нових керівних органів

О 9-й год. вечора

велика забава

з вибором всеодумівської королеви, в великій залі оселі Робітничого Союзу «Верховина»

В програмі ЗУСТРІЧІ ОДУМу:

Неділя 3. вересня. Від 10-ї год. ранку — польова служба Божа. 1.30 — розпочинається офіційна частина. Зустріч відкриває голова ЦК ОДУМу **Євген Федоренко**. Промовлятимуть: **Юрій Дивнич** та **Юрій Мартинюк**. В дефіляді візьмуть участь філії ОДУМу Америки й Канади. Великий концерт одумівських мистецьких сил США й Канади. В мистецькій частині виступить гуморист **Гриць Мотика** з Чикаго. Спортові змагання філій за чашу ОДУМу.

За ближчими інформаціями звертатися до місцевих філій ОДУМу.

ЗАКЛИКАЄМО ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО ВЗЯТИ МАСОВУ УЧАСТЬ

ЦК ОДУМу
та ГУ ОДУМу в США

С. РОМАНОВИЧ

Недалеко до кінця

(ПРО СОВЕТСЬКИХ КАПІТАЛІСТІВ І «ПРИВАТНУ ІНІЦІАТИВУ»)

Якою б комуністичною фразеологією советська система не прикривалася, однак ознаки наявності класового суспільства є ті самі, що й на Заході. В СРСР існує: вища пануюча класа, середня й упосліджений, працюючий люд. Цей класовий поділ визнають і самі московські правителі, через те всі розмови про безкласове суспільство майже зникли з сторінок советської преси.

До найвищої класи, крім високих партійних бонз і міністрів, належать вибрані письменники, кінорежисери, маршали й інша придворна знать. Розкіш їхня не обмежена. Привілеї, права і багатства незчисленні. Але мова йде не про них.

Недавно в Англії дістав право азилу Ігнат Овсяніков з його дружиною Рітою, що є англійського походження. Подружжя приїхало до Британії на двомісячну відпустку і, скориставшись з цієї нагоди, вирішили залишитися в Англії.

В газеті «Сандей Телеграф» за 26. 6. і 9. 7. ц. р. вміщено дві великі статті Ріти Овсянікової — «Англійська домашня господарка в Росії» й Ігната Овсянікова — «Я був советським капіталістом». Вони себе вважають представниками середньої класи, користалися привілеями і стандартом життя перших 20% вибраних із загальної кількості населення СРСР. І. Овсяніков був директором дзеркального заводу і взуттєвої фабрики в Таліні (Естонія), за спеціальністю інженер-механік, народився в Рязані. В 1929 році він, як службовець РОП (організація експорту нафти), був у Німеччині, а з 1930 по 1933 р. був в Англії, де й одружився з дочкою менеджера коксового заводу в Шеффілді, Ріти Струуд. З 1933 р. вони обоє проживали в СРСР, спочатку в Москві, а потім в Таліні.

Останніх кілька років подружжя Овсянікових працювало в союзній інституції промислового мистецтва, що виробляла приладдя для карбування фабричної марки на промислових виробках. За словами Овсянікових, це була їхня напівприватна фірма під шильдом державної інституції, яка давала йому заробітний платіж міністра республіки і досить розкішний спосіб життя. Естонці називали їх «мільйонерами».

Нам відомо, що в підсоветській дійсності, щоб посідати подібне становище, треба насамперед бути комуністом і мати повне довіря «власть імущих».

Ріта Овсянікова згадує про голод в 1933 р., коли треба було промінювати одягу на харчі, про терор в 30-х рр. Вона гадає, що вціліла як чужинка лише через те, що в той час учила англійської мови дітей генерала ОГПУ. Другий раз її життя було під загрозою, коли був підписаний пакт дружби між СРСР і Німеччиною.

Після вибуху війни ставлення до англійців змінилося й їй дали спокій. За її словами, вони з 1946 р. належали до «нової класи» советських урядовців, — з власним будинком, вигодами, власним автомобілем, коштовними убраннями, достатком їжі і т. д.

Як представники окупаційної влади в Естонії, Овсянікови мали можливість бачити телевізійні передачі з Фінляндії, слухати закордонні радіопередачі. Часами заглушування не буває повне. Це трапляється тоді, коли урядовці заглушувальної станції хочуть самі послухати передачі із закордону.

Естонці, — пише авторка, — не люблять розмовляти по-російськи, але всі міста забиті росіянами, й естонської мови майже не чути. Серед війська естонців є не більше 5%. Вони відбувають військову службу в Сибіру і Казахстані. Після відбуття військової служби, їм не дозволяють повертатися до Естонії, а примушують «добровільно» залишатися на ційліні. Порт Талін, майже в середині міста має заборонену зону. Рибуловні судна перебувають під охороною тасмної поліції. З прикладу Естонії, можна мати уяву, як виглядає справа в решті «союзних суверенних» республік СРСР.

Будучи дружиною росіянина, авторка все ж признає вищість естонської культури від російської. Це видно з усього: уміння (не зважаючи на злидні) одягатися, архітектура будинків, пригодування їжі, способу поведінки і прихильності до Заходу, зокрема до

Англії. Варта уваги її психологічна аналіза зміни характеру росіян, яка спостерігається після війни.

«Після війни росіяни, як молоді, так і середнього віку, являють собою свого роду мішанину. Їхній характер перебуває в стадії переформування, що займає не менше двох генерацій, щоб самим себе виправити. Їхня освіта робить враження, що вони легко опановують знаннями, але ніхто не зрозуміє і не відчуває цього. Їхній характер здається, в стані війни між старою природною серцевистістю і новим вишколом пильності по відношенню до свого суціді, що нагадує пса на сіні. В додаток до цього вони розчаровані і невдоволені своїм життям, але, не маючи ніколи волі, не здібні сказати, що їм бракує».

Ігнат Овсяніков є представником технократії, що веде невидиму боротьбу за владу в СРСР. Про це Овсяніков у своїй статті не згадує, однак його ганьба советської системи планування і контролю, що зв'язують руки в адміністраторів підприємств і відбирають ініціативу промислової експансії, досить вимовні. Як наслідок цієї боротьби, зараз в СРСР буїно росте «приватна ініціатива», яка прикривається державними фірмами. На думку Овсянікова; останні драстичні заходи уряду спинити цю діяльність не матимуть належного успіху, лише більше гальмуватимуть працю директорів підприємств, які не в стані виконати виробничого плану, не вдаючись до свого роду позакулісних «сделок».

Автор пише: «Візьмімо приклад широко рекламованого економічного планування. План виглядає гарно лише на папері, але ніколи не на практиці. Коли я був керівником дзеркальної фабрики в Естонії, я був зобов'язаний виробити по плану 10 000 кв. м. дзеркала за рік. Але згідно плану скла мені призначалось для цієї цілі лише 1/4 частини загальної потреби, а фарби для малювання зворотньої частини дзеркала я одержував з запасом на 10 років. Завданням моїм було, — де б я міг знайти місце для збуту фарби в заміні за скло. Зробивши ж домовлення про це з ленинградською фабрикою, я порушив закон і план. Або ще один приклад. Мені потрібно було 50 кг. срібла для виконання програми, але я одістав наряд лише на половину цього. Одинокий спосіб дістати решту — купити старе срібло в населення, але це суворо заборонено і ніхто з міністерства навіть не подумає дати мені дозвіл на це. Як то часто трапляється в Совет-

Улас САМЧУК
(Почесний член СУЖЕРО)

Наша місія

(ПРОМОВА З ПРИВОДУ ЗУСТРІЧІ СУЖЕРО, УРДЦ, ДОБРУС, ОДУМ І ПРИХИЛЬНИКІВ УНР, 6. 8. 1961)

Коли ми зішлись сьогодні з різних кінців просторого Американського континенту на цьому ось шматку канадської території, що його назвали «Київ», то в цьому, на перший погляд, звичайному життєвому акті годі б дошукуватись якихось важливіших мотивів, ніж, скажемо, бажання людей однієї мови і культури час від часу зустрітись, щоб відсвіжити свої взаємовідносини.

Однак це так видається на перший погляд... І то людей, які не заглиблюються у зміст людського діяння і не міряють життя мірою свідомості, якою обдаровано людину, щоб відрізати її від інших живих істот на Землі.

Бо вже другий погляд підказує нам, що було б несправедливо і нерозумно жити життям біжучих буднів і не вникати в ті дуже складні й історично зобов'язуючі умови, серед яких наше буття протягом довгих віків формувалося. І прийшли ми сюди не випадково і не обов'язково з нашої волі... І не лише тому, що на землі наших предків постав комунізм і ми прийшли сюди, як опозиція до нього.

Усе це сталося, як наслідок довговічних процесів — культурних, соціальних і моральних, що на їхньому ґрунті постало, росло і зріло ціле духовне буття всього того просторого комплексу, якому ще не так давно було ім'я всеросійська імперія Романових, а тепер Ленінсько-Сталінсько-Хрущовсь-

ському Союзу, я мав вибирати між виконанням плану і порушенням закону. Я вибрав виконання плану, але зробив усі необхідні заходи, підкупивши інспектора з Москви, щоб він не докопувався звідки я дістав матеріали.»

Овсяніков зазначає, що привілеї і почуття влади не можуть компенсувати ризико і відповідальності, які лежать на плечах директора підприємства. Він є під постійним тиском і контролем партійних організацій. Йому в будь-який час можуть закинути, що портретів і гасел на стінах заводу замало, а ідеологічний рівень робітника низький. Він відповідальний за 100% вихід робітників на першотравневі і жовтєві демонстрації. Уникаючи непорозуміння з партійними босами, він змушений підкуплювати робітників — за участь у демонстрації давати вихідні дні.

За «шефську» працю в колгоспах завод виплачує робітникам, згідно закону, 50% заробітку. Щоб компенсувати марно витрачений час, Овсяніков випишував для робітників обрізки з скла, а вони приватно робили дзеркальця і продавали «з під поли». Лише в такий спосіб можна забезпечити «ентузіязм» робітників у різного роду, нікому непотрібних, кампаніях.

«Ця свого роду «приватна ініціатива», — пише автор, — буває майже в усіх галузях советського господарства. Якщо ви хочете, щоб квартира була едекорована, авто відремонтоване, чи збудована нова дача, це ви можете зробити лише приватними шляхами, хоча діяльність цього роду є нелегальною. Коштуватиме це в п'ять разів дорожче, але робота буде зроблена і, що найголовніше, матеріали будуть «знайдені». В Советському Союзі існує неписаний

закон: «Кради, але не спіймайся, а коли спіймався — всю вину бери на свої плечі.»

До цього можна ще додати, щоб уникнути кари, мусиш підкупити слідчого й судові органи, а коли це не вдається, то залишається лише одно — немилосердно каятися. «Чистосердне признання» викликає «милість» советського правосуддя — присуд зменшується, або залишається умовним. «Круг кружкові ока не виколе», — каже народне прислів'я.

Недавно в Москві закінчився судовий процес («Огонек» ч. 24) над групою «підпільних мільйонерів», які займалися скуповуванням і продажем закордонної валюти, золота й інших дорожчих цінностей. Викрито два синдикати, які мали своє розгалуження по всій території СРСР. Про розмір їхньої діяльності можна судити по кількості списаного слідчими органами паперу. Кримінальна справа проти них має 29 томів. Мабуть у наслідок конкуренції між цими синдикатами, що набрала непереріпливих форм боротьби, частина з них опинилися на лаві підсудних.

Ця діяльність також стосується «приватної ініціативи». Торгівля відбувалася поза службово. Сфера діяльності — вищі кола московської буржуазії, де є великий попит на закордонну валюту і золото. Советські рублі («мільйонери» міряли валізами. Судовий процес виявив також наявність корупції в державних установах. За американські долари чи золото можна купити добре оплачувану посаду, підвищення по службі, науковий ступінь, улаштувати дружину чи доньку до балетної школи і т. інше.

Характерно, що валютними «трансакціями» (Закінчення на 3-й сторінці)

За осягнення консолідації

Нижче друкуємо окремий витяг з постанов III делегатської конференції ОУН(з), який заслуговує на спеціальну увагу, оскільки торкається УНРаді й проблеми консолідації українських політичних сил.

Ред. «УВ»
«...1) ОУНз неоднократно заявлялася за консолідацію українських політичних сил на чужині в одній установі і робила численні посунення в напрямку міжпартійної співпраці. Українська Національна Рада могла б стати установою, яка концентрувала б усі політичні сили на чужині — при умові, що вона змінила б свою внутрішню структуру.

2) Якщо, однак, до політичної консолідації на базі УНРаді не дійде, то конференція зобов'язує новообрану Політичну раду шукати інших форм для здійснення повної політичної консолідації (підкреслення наше. — Ред. «УВ»).

3) Конференція стверджує, що дотеперішня Політична рада, згідно з постановами II делегатської конференції, виявила готовість співпрацювати з середовищем УНРаді.

4) ОУНз послідовно заступає думку про потребу концентрації громадського життя в діяспорі. Конференція вітає ініціативу Комітету Українців Канади скликати Світовий конгрес українців як базу для створення Світового союзу українців, центральної інституції всіх громадських організацій української діяспори. Конференція підкреслює громадський характер майбутнього Світового союзу українців — як централі для координації культурно-суспільної праці наших громад в усіх країнах поселення. ССУ не сміє стати тереном партійно-політичної розгри і боротьби за впливи...»

А вторая dokonala
Вдову сиротину», — свідчить про це наш безапелляційний свідок Тарас Шевченко.

І саме з цього історичного критерію, від цього зворотнього пункту буття Сходу Європи, розпочалися всі тяжкі, затижні, компліковані справи народу Ясного Сонечка Володимира. Це був Санкт-Петербург, фундаменти якого і до наших днів покояться на «благородних», за висловом Шевченка, кістках наших предків запорожців, це була відома Полтава, відомий відхід за Дунай, відоме зруйнування Батурина, відома анатема Івана Мазепи, відомі акти Катерини Другої, що породили кріпацтво, скасування народнього шкільництва, заборону живої народньої мови з безкоштовним, послідовним розкасуванням Києва, як морально-політичного і культурного центру цього простору і цього народу та зведення його до провінційного, архаїчного, малоросійського міста... Аж до часу, коли то на початках минулого сторіччя, не вивався з «неволі, тьми та праці» один титан, якого сторічний ювілей саме цього року ми всі врочисто відзначаємо...

З цього смертоносного процесу виринув не лише Шевченко. Той процес зродив ще один символ і синонім, якого названо Симоном Петлюрою й який родився у тій самій Полтаві, де знайшов свій кінець Мазепа і свій початок Котляревський. Цей син візника не був явищем випадковим чи спонтанним. Його покликано до життя та сама сила нагромадженої кривди, яку, ніби свідомо, плекано Московію для пониження Києва. Армії Петлюри, армії Української Народньої Республіки, армії Четвертого Універсалу, армії відродженого українського апізенту, боротьби за

Листи до редакції і чому вчить історія

Щоб поінформувати наших читачів докладніше про ті процеси, які відбуваються в середині російської еміграції й про які ми вже писали не так давно, й які, безперечно, мають свій корінь десь у вищих сферах американської й світової політики, нижче передруковуємо з найбільшої газети російської еміграції «НРСлово» статтю А. ДОБРОВОЛЬСЬКОГО. Наш часопис свого часу зробив свої критичні зауваги щодо статті ПЕТРОВА-СКИТАЛЬЦЯ про національне питання «в Росії». Нижчедрукована стаття, А. Добровольського, набагато поступовіша і великою мірою солідарна з головними постулатами нашої відповіді, а то саме, з категоричним нашим твердженням, що раніше аніж творити коммонвелт з народів ССРСР, треба спершу дати тим народам свободу, бо тільки рівний з рівним можуть про щось домовлятися. Та читачі, певно, добре пригадують зміст цілої статті П. Січинського «Линвоходи» в «УВ» ч. 28 (1454) за 9. 7. 1961 р. Тому ми їм спокійно поручаємо статтю А. Добровольського, як добрий матеріал для обмірковування та висновків, співствалюючи здвиги в російському середовищі з нашою позицією. Ред. «УВ»

Стаття Петрова-Скитальця «Внутрішнє національне питання» («НРСлово», 25. травня) викликала ряд листів до редакції і критичну статтю Константинова («НРС», 23. червня).

Матеріал цей служить переконливим підтвердженням правоти автора «Внутрішнє національне питання».

Петров-Скиталець попереджує політично думачих співвітчизників про те, що перед російським народом історія поставила двоєдине завдання, вирішення якого буде іспитом на політичну зрілість його. Це завдання полягає в тому, що російський народ повинен звільнитися від комуністичної диктатури і поруч з тим же, одночасно, вирішити за духом часу, національне питання.

Без правильного вирішення національного питання, звільнення від комунізму затягне країну в хаос міжусобної національної різанини і доведе країну ще до більшого нещастя, ніж сучасний хрущовський режим.

А тому, перед тим, як звільнитися від комунізму, треба політично правильно вирішити національне питання. Якщо це буде зроблено, то шанси на успіх визвольної боротьби подвоються, бо визвольний рух буде мати справу лише з одним ворогом — комунізмом, а

не з двома зразу — з комунізмом і націоналізмом.

Листи до редакції стверджують правоту Петрова-Скитальця в тому відношенні, що вони переконливо показують: живий дух великодержавного шовінізму і дозріла національна самосвідомість національних меншин.

Нема бід в тому, що ці непримиренні точки поглядів зустрілися на сторінках «НРС», але буде велика багатонаціональна трагедія, коли вони «зустрінуться» на полях бою. Ось цю трагедію і хоче попередити Петров-Скиталець, пропонуючи вирішити принципово і заздалегідь, національне питання і перетворити націоналізм з ворогуючої сили на дружню.

Шовіністична точка погляду з повним знанням справи викладена І. Макаровим («НРС» 17. червня). Тому що ця точка погляду, не зважаючи на свій примітивізм, характерна шовіністичній взагалі — на ній варто дещо зупинитися.

Поперше, Макаров обвинувачує автора «Внутрішнє національне питання» в штучному розчленуванні Росії. За його поглядом, визнання права нації на самовизначення в Союзі є нічим іншим, як актом розчленування, а то тому, що 80% населення Союзівського Союзу не бажають ніякого самовизначення — розчленування. Цих 80% Макаров одержав за допомогою наступної арифметики: 55% росіян, 5% нацменів, які вважають себе росіянами, і 20% федералістів — нацменів.

Подруге, він намагається залякати тих, які послухали 6 голосу Петрова-Скитальця. Для цього вдається до аргументації прямо протилежній до вищевказаної.

В ролі залякувача, Макаров уже твердить, що якщо буде прийнято принцип національного самовизначення, то вся Росія розпадеться на дрібні частини, бо тоді не тільки «Пан Великий Новгород» згадає колишню вольності, але й дрібні удільні князівства свою самостійність. А де ж підініуться 80% населення, які борються проти будь-якого розчленування Росії — невідомо!

Та Макарову не повезло не лише в логіці, але й в арифметиці. Адже коли серйозно взяти його твердження, що в національних республіках лише 20% федералістів і 5% нацменів, які рахують себе росіянами, то виходить, що всі республіки приймуть рішення про відділення переважуючою більшістю — 75%!

Багато серйозніше і заслуговує на

Недалеко до кінця

(Закінчення з 2-ї сторінки)

ціями» займаються довірені особи, що мають можливість часто їздити закордон. Торгівля йде «оптом і нарізно». Дрібні скупщики доларів, фунтів стерлінгів, західнонімецьких марок дістали назву в «бізнесових» колах «форсовщики». Це переважно стиліяги — синки червоного дворянства, що полюбляють за чужинецькими туристами. Злитки золота, миколаївські золоті п'ятірки і десятки, діаманти, чужинецька валюта для нової аристократії більш атрактивна, ніж советські рублі.

Відчуваючи скору загибель імперії, советська буржуазія вкладає свої капітали в нерухоме майно, спішно будуючи будинки і дачі в різних містах ССРСР.

Як бачимо, імпорт капіталізму до ССРСР перевищує експорт комунізму. Тому московські правителі осіддали націоналізм колоніальних народів для цілей російської експансії. Це тимчасово тримає їх на поверхні і дає їм хвилину перевагу на шахівниці «коекзистенції». Але це явище тимчасове. Поневолені народи починають розуміти підступність кремлівської політики. На тлі всіх цих фактів, як іронія, звучать балачки Хрущова, що соціалізм в ССРСР уже збудований і що за 20 років буде

повний комунізм, що ССРСР вироблятиме товарів у два рази більше, ніж США, що вже недалекий той час, що кожний робітник працюватиме за здібностями і спроможностями, а діставатиме по потребі.

По новій програмі КПСС, за 10 років буде безкоштовний хліб і транспорт. Держава буде сама зникати, як наряддя насилля. Всім буде керувати російська (стара як світ) «тройка» (парторг, профорг і советський засідател). Всі ці несотворенні речі будуть затверджені на XXII з'їзді КПСС. Але всі ті, які будуть затверджувати це, як бачимо, є іншої думки, ніж Хрущов. Один із них, що вибрав свободу, — Овсянков недвозначно заявив, що советська система нерентабельна і працювати так далі просто не зможе, що упадок її неминучий.

Корупція, розкрадання, збагачення, духова вбогість і розклад пануючої класи є симптомом упадку імперії. Овсянков зазначає, що пануюча класа замкнена в собі, відірвана від працюючого люду, живе своїм власним життям, яке зводиться в основному до їжі і напоїв. Книжки не читає, навіть свою власну «Правду» занедбала. Дуже влучно про них написав гуморист Петро Сліпчук:

«Книжок у нього повна хата,
А в голові одна цитата.»

Основним же є незадоволення працюючого люду, що вже довше не в стані нести ярма національного й соціального поневолення і вимагає негайного поліпшення свого становища. Український народ висловлює своє невдоволення в тих численних листах і скаргах, що надходять до редакцій советських часописів про беззаконні дії і зловживання начальства. Очевидно, безчестя відпоручників окупаційної влади такі великі, що редакція «Радянської України» мусіла звернутися до своїх партійних побратимів щоб вони чуїно ставилися до листів трудящих республіки.

Советські правителі після провалу семилітнього пляну годують народ ССРСР новими обіцянками і програмами, на цей раз відкладаючи «щасливе життя» ще на 20 років.

Несамовитим галасом про успіхи і перевагу советського устрою, про неминучість загибелі капіталізму Хрущов лише хвилює, ніби застриком, підтримує діяльність хворого державного організму.

З розробленої мною цієї короткої аналізи видно, що советська система сама себе доконає. Загибель її вимірюється вже недалеким часом.

С. РОМАНОВИЧ

право, правду, честь, свободу і державну суверенність були прямим, безпосереднім і логічним вислідом політики того часу, того простору й тієї сили, що тої простір контролювала.

Але чи змінилося що після цього зліквідованого, засудженого, виклятого великого зриву 1917 по 1922 років? Чи змінив загальну ситуацію Ленін, Сталін, Хрущов?

Розуміється, що на карті Європи появилася нове географічне закреслення з назвою УССР, як своєрідний підзаголовок до ССРСР. Також, розуміється, що в Нью-Йоркському будинку Об'єднаних Націй засекречено й інтимно появилася «суверенне» представництво «суверенної» УССР, яке поруч такого ж «представництва» ще однієї «суверенної» появи БССР, користається «якимись винятковими привілеями на території тієї міжнародної установи, не маючи для цього ні права, ні призначення, ні вимог, ні мандату, ані зобов'язань. Ця своєрідна, парадоксально-тротцькова субституція — це те єдине, на що спромоглася політична фантазія Москви. Це те розв'язання пекучого історичного національного питання, яке тяжіє над долею цього простору.

А коли додати благодаті «великого жовтня», як розгром культурних осягів українського народу, як сливе повну ліквідацію творчих сил нації, як хвилю самогубств, розстрілів, вивозів тисяч і тисяч інтелігенції народу на чолі з Хвильовим і Скрипником, і далі, як епохальну колективізацію з її семи мільйонами голодових жертв та з її унікальним явищем у вигляді поїдання голодними матерями своїх власних дітей — все це дасть нам повну картину і повне уявлення розв'язки національного питання добою «геніїв» революції.

Це також дасть відповідь на таке безприцендентне явище, як дезерція цілих армій Союзівського Союзу разом з їхніми штабами на бік ворога під час найекспонованішого періоду історії цього простору. Народ шукав рятунку навіть у такого Гітлера. Мільйони й мільйони мігрантів, чесних порядних, промисляють покинути землю своїх предків, щоб шукати собі місця у чужому світі. Інші знов мільйони заповнюють собою безкоштовну чергу концентраційних таборів несходимого Сибіру. Усе це зветься на мові Москви «розв'язка національного питання». Пам'ятник Ватутіну в серці Києва... Як вічний знак, що він був знищений українським народом. Дивіться, мовляв, і тремтіть!

Частиною жертв цієї канібальської політики і цієї чингіс-ханської політичної доктрини є також ми всі сьогодні зібрані. І цього ми не сміємо забувати. Ми є безпосередні і прямі свідки всіх тих трагічних процесів боротьби нашого народу за свободу і самобутність, які тривали цілими століттями перед нами, тривають тепер і які до наших днів не знайшли ще свого вирішального і позитивного рішення.

Ми є та частина нашого народу, яка не скорилася. Не скорилася мілітарному поневоленню. Не скорилася перед диктатом завойовника. Не скорилася перед моральним і фізичним терором. Не скорилася неправді. Ми є живими, не-фальшивими свідками на суді історії і живим сумлінням перед обличчям вільного світу, які мусять сказати і доказати правду про цю велику трагедію, що відограється на землі наших предків. Маємо для цього можливість, маємо право і маємо обов'язок. Обов'язок перед нашим минулим, сучасним і майбутнім. Бо ми віримо, що та правда і

та істина, яку ми ісповідуємо, одного разу перемаже!

Розуміється, — нам кажуть, що там, за тією залізною заслоною, всі ці питання розв'язані... Що Україна є суверенною, що має свою владу, що є господарем на своїй землі. Також, розуміється, що ми в їхніх очах не більш не менш, як зрадники і то нікого іншого, як смого українського народу. І при цьому, розуміється, злива злости, брехні, спазматичного гніву і погроз. Ця заїкувата, слинява, ядовита й амокальна їд не є нічим ані новим, ані оригінальним в історії московської політики. Вона є лише звичайною і випробуваною традицією тієї системи і тієї політичної доктрини. Замість дивитися правді у вічі і бачити її такою, якою вона є — закривати очі на дійсність і заклинати зло відьмарськими закляттями, гадаючи, що саме цими засобами рішеннями життєво-важливі проблеми. Двісті і п'ять років, по всіх церквах і всій Російській імперії викидалася ім'я великого патріота землі української гетьмана Івана Мазепу, як зрадника свого народу, але проблеми, що її заступав і символізував Мазепа, не було рішення. І коли тільки прийшла для цього відповідна нагода і вибила властива година, розбита силою зброї ідея Мазепи знов знайшла свій початок у тій самій Полтаві, в якій було її перервано.

Бо ідей, бо проблем, бо справ, особливо справ політичних засобами поліції і чаклунів не рідкоється. У добі Об'єднаних Націй, у добі міжконтинентальних, ба, — міжпланетних взаємостосунків наша справа в межах ССРСР, в обсязі старої культурно Європи уявляє собою на правду унікальний парадокс. Маємо ніби державу і разом, на-

приклад, поліцей тієї держави не сміє користуватися мовою свого народу; маємо «суверенність» і не має екзективних прав нею користатися; маємо горсподарку й економіку, а не маємо своєї валюти; маємо державну владу і не маємо репрезентації її за межами держави. Нашу «суверенність» боронять чужі армії під чужою командою. Наша економіка з невідомих причин має додавати сусідній державі річно 700 000 000 пудів збіжжя, 2 800 000 тонн м'яса, 12 500 000 тонн молока, мільйони тонн овочів і городини, не дістаючи за це ніякої компенсації.

Таке рішення цієї національної проблеми нагадує нам ситуацію такого Конго чи іншої Танганяки з-перед останньої війни, але як можна стосувати щось подібне на території Європи, — це вже патент виключно «мейд ін Москви». І розуміється, що з такими порядками наш народ не хоче і не буде миритися. І не допоможе тут сама русифікація, бо навіть коли ціла наша батьківщина заговорить «на великом русском языке», — вона не погодиться зі своїм колоніальним статутом, ані своїм маріонетковим представництвом в Об'єднаних Націях. І наші «великі, мудрі і старші брати» з півночі напевно матимуть нагоду ще раз про це переконатися, якщо тільки навинеться для цього нова відповідна нагода, чим, до речі, наша доба критично вагітна.

Ось з таких мотивів і на такому загальному історичному тлі постала наша «епопея», якої ми всі тут сьогодні присутні є живими і безпосередніми учасниками. Ми є частиною нашої історії, ми творимо її суть, її зміст і її філософію, ми стоїмо на сторожі нашої правди і разом на перешкоді безконтрольного по-

Листи до редакції і чому вчить історія Національне питання в програмі КПСС

(Закінчення з 3-ї сторінки)

(Продовження з 1-ї сторінки)

Це тим більше дивовижне, що ми є живими свідками дуже наглядних вимог історії, коли національне питання вирішується якраз у тих варіантах, про які ми так палко і безплідно сперечаємося.

Перша лекція історії нам підказує політична мудрість Англії. Англіїці правильно зрозуміли дух часу, визнали принцип національного самовизначення народів і прийняли його як керівну ідею в побудові нових відносин з своїми колишніми колоніями. У висліді розпад Великобританської імперії не тільки не привів до катастрофи, але й зберіг британську співдружність народів.

Другу лекцію дає шовіністична тупість деякої частини французів. Вони проти «розчленування» Франції, вони рахують Альжир французькою територією й чуті не хочуть про націоналістичні претензії алжирців.

У висліді Франція втягнута в шестирічну виснажливу війну, дійшла до грані політичного хаосу в країні і після всіх цих жертв змушена вести переговори з алжирцями на умовах признання їм права на відокремлення від Франції.

Така кара історії, за спроби повернути її назад. Адже коли зважити франко-алжирську проблему на «відсотковій вазі» конструкції Макарова, то вона виглядатиме точнісінько так, як Макаров намалював її для Росії: 80% французів і 20% алжирців!

Ми розглянули два листи до редакції, які являють дві протилежні точки погляду на питання самовизначення націй. Але стаття Константінова, по цьому ж питанню («НРС» 23. червня) стоїть зовсім окремо — вона не має жадної точки погляду, хоча й написана, ніби, проти Петрова-Скитальця.

Константінов побудував цілу загрозу з знаків запитання, сховався за цю загрозу й ні на одне своє питання власної думки не висловив.

Так, наприклад, він радить Петрову-Скитальцеві: Спершу ніж вирішити питання в загальній формі, корисніше обговорити питання про кожну (республіку — А. Д.) окрема.

Питається, для чого ми будемо обговорювати про кожну республіку окремо? Це має зміст лише в єдиному випадку: коли після такого обговорення будуть прийняті рішення, за якими республіками визнати право на самовизначення, а за якими цього права не визнавати.

Але де ж є таке високе зібрання, яке може прийняти таке рішення і якому

без заперечення підкоряться республіки, «які не мають права на самовизначення»?

Досить поставити це питання, щоб побачити всю нікчемність поради Константінова. Але він до цього ще й сам заплутав своє становище тим, що намагався здійснити цю «диференційну аналіз» республік і прийшов аж до таких «оригінальних» висновків:

1. Для трьох прибалтійських республік: «А чи не рахуватися нам і з національними організаціями (балтійців — А. Д.), що постали на еміграції?»

Припустимо, що ми порахувалися з цими організаціями. Вони кажуть, що в прибалтійських республіках жодного плебісциту не треба — потрібне повне відокремлення від Росії негайно.

Що мали б ми в цьому випадкові вирішити? Константінов ніяких порад не дає.

2. Для Киргизької і Казахської Республік: «Ми найменше знаємо про настрої: до чого стремить інтелігенція?» Цим питанням і закінчуються розмови про Киргизьку та Казахську республіки.

3. Для Грузії і Вірменії: «Чи бажують ці народи відокремлюватися? — Це велике питання.»

І лише для Молдавської республіки Константінов відважився сказати, що там про «сепаратизм говорити не доводиться».

Якщо ж в Молдавії немає сепаратизму, а в Грузії й Вірменії «велике питання» про сепаратизм, то ніби ці республіки і не заохочать відокремлюватися! Силою ж нікого відокремлюватися не заставляють. Виходить, що надавання їм права на самовизначення не міняє фактичного стану справи.

Але зате в тих республіках, де сепаратистичні стремління сильні, там ніякі «диференційовані аналізи» не допоможуть.

Найрозумніше, в такому разі, піти за англійським взірцем — не стояти на перешкоді відокремлення і визнати їхню суверенність. Лише в такому разі і можна буде розраховувати на добросусідські відносини з новоствореними державами (підкреслення наше — «УВ»).

В протилежному випадку повториться алжирська драма в російській державі.

Зовсім не витримує критики заключена порада Константінова. Він каже: «Є питання, над яким потрібно більше подумати, ніж над формами федерації чи конфедерації. Це питання про організацію економічних відносин після повалення комунізму.»

Як же можна думати про організацію

уярмлених народів. І Москва прекрасно розуміє ту шляхетність націоналізму, як найпрогресивнішої сили нашої доби. Але коли йдеться про її власні імперіалістичні злодійства супроти уярмлених колоній, вона зціплює зуби, в цій програмі також.

Накрутивши пружину щодо націоналізму й національно-визвольних рухів у західному світі, прекрасно спроектувавши експлуатацію цих визвольних рухів супроти Америки і Заходу взагалі, КПСС в дальшому ході своєї проєкції комуністичного раю переходить до питання національної проблеми в СССР... І тут от вилазить потворна частина, друга половина комуністичного цинічного Януса.

«Національного питання в СССР немає, такий сенс цієї частини програми. Ніяких «колоній», ніякої визвольної боротьби і... ніяких прав таких народів СССР не мають. Не можуть мати. Не сміють мати. Тут уже все обертається хвостом, навпаки, — те що для вільного світу визнано самими большевиками за прогресивне й величне, для народів СССР трактується як ганебне, реакційне. Тут уже в ходу термін націоналізм — це шовінізм, національна обмеженість, антипролетарське й антикомуністичне явище. Чесноти національної гордості й визвольної національної боротьби обертаються в протилежність, в злочин. Московський імперіалістичний держиморда оцирився з цієї програми з усією силою й виразністю. Ніяких національних прав на свободу й незалежність, ніякої революційної боротьби не сміє бути, бо це проти інтересів проле-

економічних відносин, коли невідомо з ким їх ви будете організувати — з суверенною, незалежною державою, чи з федеративною республікою своєї держави? В першому й другому випадку «організація економічних відносин» будеться на розумних принципах.

Також, як неможна покликати народи для повалення комунізму, не показавши, чим же цей комунізм буде замінений — неможна багатонаціональну державу підіймати на боротьбу, не сказавши, як буде вирішено національне питання (підкреслення наше — «УВ»).

Для багатонаціональної держави вирішення національного питання має таку ж невід'ємну частину політичної програми, як і майбутня державна побудова країни.

Без твердого й ясного вирішення цих питань, політична боротьба з комунізмом немислима.

А. ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ

неволення нашого народу, і цим самим виконуємо важливу місію оборони не лише нашого власного правопорядку, але вносимо також частину наших зусиль до загального, світового свободолюбного руху, бо засадничо метою всього людства є боротьба за право, правду і свободу на планеті. І як довго існуватиме на землі заперечення цих засад, так довго існуватимуть також борщі за ці великі, конечні і незаперечні ідеали.

Велика кількісно і велика духом українська еміграція цього динамічного визвольницького періоду світової історії нашого ХХ століття піднесла справу нашої нації на міжнародньому терені дуже високо. Хто, наприклад, міг бачити неймовірно пишну, багату змістом і сильну духом маніфестацію нашого народу, яку ми мали нагоду пережити недавно з приводу відкриття величавого пам'ятника Шевченка у канадійському місті Вінніпег, той ніколи не втратить віри у місію нашу в широкому світі.

Протягом, порівнюючи, недовгих років наша людина за межами своєї батьківщини розбудувала не лише своє особисте культурне і господарське становище, але вона розбудувала також потужні осередки своєї культури, освіти, господарства і політики суспільного значення. Ця людина виявила надзвичайні здібності свого інтелектуального розвитку, своїх аспірацій людських і вселюдських. Маємо поважні нові кадри творчої інтелігенції, маємо культурні і церковні установи високого рівня, маємо заступлені всі стани і верстви нашого суспільного ладу. А тому нема потреби, ані причини зневірюватися у свої сили, ані відходити від нашого

організованого й упорядкованого громадського обов'язку та порядку.

Всі наші організації були покликані до життя нашими людьми для посилення і концентрації наших творчих сил і зусиль, і всі вони виконують свою важливу місію функцію для добра нас усіх. І що нам лише потрібно, — це посилення їх, збільшення і зміцнення їх лав, бож, по-суті, вони є ми, а ми — вони. Організоване суспільство — сильне суспільство, не-організоване — слабе... Аксиома, що доказів не вимагає.

При цьому, розуміється, маємо свої вади і свої недомогання, і нам треба ще багато зусиль, і багато доброї волі, щоб ті недомогання з нашого суспільного організму усунути. Нам треба більшого і доцільнішого узгіднення між нами самими, як одиницями, так і між організованими клітинами. Це не зле, що ми поділені на групи, парафії й середовища, але зле, коли наш розподіл скеровано не завжди в належному керунку. Розбрат, боротьба для боротьби між нами самими ніколи не будуть виправдані історією, як би хто їх не виправдував тепер. Нема таких правд, яких не можна виправдати позитивними засобами і кому такі істини не зрозумілі, тому було б краще відійти набік цієї справи. Все це, розуміється, треба брати на рахунок людських слабостей взагалі, бо людина ніколи не була і не є твором ідеальним, але ми маємо душу, розум і свідомість, щоб розрізнити вартісне від безвартісного.

Цю нашу сьогоднішню зустріч організували Союз Жертв російсько-большевицького терору на спільну з Українською Революційно-Демократичною Партією, як також прихильниками Української Національної Ради, і приуроче-

на вона столітнім роковинам Тараса Шевченка.

Україна в діяспорі вродисто і широко відсвяткувала цю велику річницю. Україна в цілому світі протягом віків слухала, чула і розуміла заповіді свого духового репрезентанта і вождя. Вона возвеличила його так само, як він возвеличив її. Бо Шевченко дав відповідь на всі питання, які турбували нас, як людей, як расу, як націю, як нарід. Він виступив з самого дна народньої гущі, з самого центра народньої душі. Він постав з царства «тми-неволи», щоб стати світлом свободи; з кріпака став володарем; з покараного солдата став королем. Тому і ми, тут зібрані, у свідомій і вдячній покорі схилиємо своє чоло перед його святою пам'яттю, щоб віддати хвалу і шану цій універсально винятковій людині нашого українського світу.

З його ім'ям, з його духом, його правдами і його істинами ми проходили наші життєві успіхи і неспіхи; з його ім'ям підемо далі в глибину життя. Кризь нові успіхи і неспіхи стелитиметься наш шлях, але ми були, ми є і ми будемо вірні його ідеї, його заповітам повні віри, повні надії, повні найкращих почувань і побажань один до одного і всі до всіх. У цій духовій спільноті окрилені високими ідеалами наших предків, зійшлися ми сюди сьогодні, як брати, як друзі, як люди одного роду, однієї долі й одного призначення.

І хай буде з нами найвища Божя сила во віки і віки! І хай одного разу зійдемося ми не на цій фермі «Київ», а в нашому древньому граді Святого Володимира над Дніпром рікою — у Києві, — вільній столиці вільного народу України-Русі.

Улас САМЧУК

таріату, і то якраз російського пролетаріату, бож він «найпрогресивніша сила світу». Бо це ж проти комунізму, проти інтернаціоналізму, і т. д. Стара, ганебна, реакційна, ще лєнінсько-сталінська пісня про «права націй» побольшевицькому.

Відповідно до цих настанов спроектовано й програму в цім питанні — в національній програмі. Метою проєкції є — збереження Російської червоної імперії в цілості. А шлях до цього — переміщення всіх народів і «народностей» в один суцільний конгломерат, т. зв. «єдиний совєтський народ», з єдиним спільним ім'ям — російський народ. Національні відмінності програма трактує як явище негативне. Ідеалом є — стирання національних відмінностей, так звичаєвих, так і мовних, так і культурних. Ніяких окремих національних культур не може бути, все має бути причисане під одну московську гребінку.

А як досягти цього точно і безпомилково? Програма накреслює план чітко і говорить про це одверто, з безприкладним цинізмом: це шлях переміщення народів і народностей територіально, використовуючи, як могутній засіб, матеріально-економічний чинник, та чинник пропагандивний і виховавчий. Це територіальне пересування величезних мас людей на різні великі «будови комунізму», орудоючи тут тим самим достославним стимулом, як от грошові винагороди й премії по виробництву, мешкання, транспорт, культурне обслуговування, а коротше — шматок хліба щоденного. У себе, на національній території, в людини цей шматок відбирається, і то в той простий спосіб, що скорочується будівництво промислове й сільсько-господарське в особливо ворохобних республіках національних, і населення витискається цим заходом з його території; тобто виштовхується його злиднями, як то виливається мишею з нори водою. Але й другий спосіб у ходу: адміністративне, примусове переселення. І нарешті третій спосіб: захоплення молоді пропагандою, граючи на її струнках погляду до дії, до слави, до творчої героїки, і нарешті — до романтики новизни.

Відповідно до такої мети творення «єдиного російського народу» й єдиної Російської імперії, проєктується й уся шкільна політика, література, совєтська культура, стиль життя. Так від гасла про права націй нічого не лишається, крім «права» якнайцільніше й якнайшвидше злитися з російським народом і національну проблему здати геть до музею.

Це й є кінечною ціллю згадуваної програми КПСС у питанні національній та і взагалі — ціллію всього «комунізму». І оце для цього й потрібна держава, як знаряддя «диктатури більшості над меншістю.»

Прочитавши цю програму, чесна людина, хто б вона не була, не може не вдарилися руками об поли від обурення з безпардонного цинізму кремлівської імперіалістичної олігархії в питанні національній, від таких двох політиків московських узурпаторів у питанні націоналізму, національних революцій і прав націй на свободу, — політики на експорт і політики вдома.

Тут ось, у цім внутрішнім, і дуже складним питанні СССР — в національній програмі — криється корінь проєкції над затримання «диктатури більшості над меншістю», на затримання апарату держави, як апарату насильства,

(Закінчення на 9-й сторінці)

Привітання

Учасникам 11 з'їзду Української Демократичної Молоді Америки й Канади від імені членів і прихильників Українського Революційно-Демократичного Руху найщиріше привітання. Хай ця зустріч в сторічній ювілей великого генія України Тараса Шевченка надасть Вам ще більшої сили для організаційної розбудови та ідеологічного скріплення ОДУМівських молодечих організацій, в яких продовжувався б, плекався б дух безмежної любові до нашої Батьківщини та виховувався б новий тип сильної, вольової людини, здібної на всякі пожертви для добра свого народу, своєї Матері-України.

УПРАВА ФІЛІ
ОУРДП у Філадельфії

В. ШКЛЯР

Усуньмо штучні перешкоди

На сторінках української преси все частіше і частіше можемо бачити статті про те, що частина українців відійшла і відходить від активного громадсько-політичного життя української політичної еміграції. Окремі автори, а то навіть редакційні передовиці поодиноких часописів дошукуються причини цього явища. Одні вбачають, що це втома; інші, — що це пасивний спротив; а треті, — що це заломлення від довгого перебування на еміграції, а перспективи на визволення українського народу в сучасний час «малі».

Звичайно, це явище негативне, бо послаблює наші поодинокі громадські і політичні організації, а в цілому послаблює наші визвольні змагання. Де шукати причини цього негативного явища? Причини треба шукати такі серед нас самих, серед громадських і партійних організацій, а в першу чергу серед конкуруючих між собою так зв. репрезентативних всеукраїнських політичних центрів, як УНРада, УГВР і АБН.

Ми маємо дуже й дуже багато ріжних організацій, які розташовували не таку вже й велику українську політичну еміграцію. Ми маємо громадські організаційні дублікати, які можна було б в добрий спосіб і при добрій волі зліквідувати, а замість трьох, чи двох, створити одну організацію. Всі ці репрезентативні центри і громадські дублікати створюють враження, що ми ще далеко стоїмо від тієї всеукраїнської соборності, про яку ми дуже й дуже часто декларуємо. Гляньте на ці центри і дублікати і побачите нашу соборність як у дзеркалі.

Дехто з нас, а також поодинокі партійні угруповання, вважають, що вони і тільки вони найдосконаліші. Інші тільки мусять увійти до їхньої організації і справа визволення українського народу буде доконаним фактом. Вони вважають, що їхні методи визволення українського народу найкращі, що тільки вони можуть найскорше визволитися з-під окупанта тим шляхом, яким вони йдуть.

Це все цілком природно, що кожний своє хвалить. Але не забуваймо одного, — чого ми приїшли на еміграцію і кого ми своїм усюбленням та своєю працею репрезентуємо. Якщо ми репрезентуємо до деякої міри український поневолений нарід, то його потрібно гідно репрезентувати, і репрезентувати весь нарід, а не тільки ту провінцію звідкіль я вийшов на еміграцію.

Визвольна політика вимагає від нас пристосуватися до мрій і бажань українського народу, а не навпаки, — пристосувати нарід до себе, і, на превеликий жаль, в ріжних варіантах. Тепер всі провінції України мають одну химерну долю. Тепер усі українці мають одну загальну думку і бажання — найкорше визволитися з-під окупанта. Ми тепер не розпізнаємо полтавчанина від галичанина, а буковинця від чернігівця. Всі вони тепер однаково національно свідомі, всі разом терплять стопроткляту русифікацію, національно-політичне поневолення і конфесійне московське лжебогоблудіє. Виходить так, що нарід соборно поневолений і соборно терпить тяжке лихоліття під чоботом Москви. А ми, вільні тут українці, на заході, розатомізувалися, розсорбнілися, розсварилися, виплекали один до одного недовір'я.

В ім'я поневоленого народу, ми тут, на заході, подбаймо про практичне наше соборництво, про соборну визвольну політику.

Отож у першу чергу повинні ми подумати над тим, щоб усі політичні угруповання ввійшли в один український визвольний центр. Створити таку вісь, щоб коло неї і разом з нею крутилися всі громадські та політичні організації. А колесо визвольної політики крутилося в напрямку України і її прагнень. З часом це колесо виросте в сильний і модерний віз, яким буде керувати вправний і досвідчений водій. Такого вісню і таким колесом є створена УНРада, — ДЦ на чолі Президента УНР в екзилі.

З огляду на традиційність такого центру, а також з огляду священної боротьби українського народу з північним наїзником і великими жертвами під час Визвольних Змагань, покладених в ім'я Української Народної Республіки, та з огляду на мученицьку смерть президента цього ДЦ Головного Отама-

на військ УНР С. В. Петлюри ми мусимо відкинути дрібні територіальні і групові амбіції й увійти в УНРаду та чесно і добросовісно працювати для добра визвольної справи українського народу. Цього покищо в нас нема, а це є одна з причин, чому багато українців відходить від активного громадсько-політичного життя.

До іншої причини треба віднести факт інтенсивного і наполегливого наступу на нас червоної Москви. Цей наступ пляновий і послідовно здійснюваний нашим ворогом. В пресових органах, які друкуються в Україні, можемо час від часу прочитати про наше перебування тут, на чужині. Ворогові не вигідно замовчувати цей факт. Він змушений писати про нас. Але вся ця писанина навіглює все в кривому дзеркалі, бо ворогові так вигідно. Хоча скупю, а іншим разом і з необ'єктивності

(Закінчення на 6-й сторінці)

Юл. МОВЧАН

З В І Д У С І Л Ь

ДО БЛЮКНОТУ ДИВІЗІЙНИКІВ ТА ІНШИХ АДВОКАТІВ «ЛЕГІОННОЇ ПОЛІТИКИ»

У зв'язку з несподіваною і передчасною смертю голови головної управи Братства колишніх вояків дивізії «Галичина» д-ра Любомира Ортинського, деяка частина нашої преси знову почала на всі лади гльорифікувати культ 1-ї дивізії УНА, культ, ми б назвали «легіонної політики» в українській визвольній боротьбі. В кожному, хто в чомусь не погоджується з такою політикою, вбачають мало що не «зрадника українського народу», «ворога української визвольної революції», і т. д.

Організація братств колишніх вояків і вшанування пам'яті тих, що загинули на полях бою, є доброю вояцькою традицією й її, безумовно, треба зберегти й якнайкраще популяризувати. Та не зважаючи на все, нам, українцям, яким доля і досі судила жити або в умовах окупаційних режимів, або на ласці чу-

жих держав, ніколи не треба забувати, що добровільне створення українських легіонів при чужих арміях можливе тільки при таких двох конечних передувах:

1. Коли є заповнення (гарантія) з боку уряду відповідної держави щодо визнання за українським народом на державну незалежність у випадку перемоги над ворогом, і

2. Коли та чи інша держава, по боці якої мають проливати свою кров українські вояки, має шанси на перемогу над спільним ворогом. Подібно як і в кожній грі, у війні також ставку треба робити на того, хто має шанси перемогти, а не програти.

Та не так вийшло з дивізією «Галичина», яку було організовано 1943 року. Німецькі націонал-соціалісти, як тоді, так і раніше не тільки нічого не обіцяли українцям на випадок їхньої перемоги над Москвою, але, навпаки, за минулі два роки показали, що вони є не меншими душителями національно-визвольних рухів, як московські більшовики.

Також у той час (середина 1943 року) для кожного, хто принаймні мінімально орієнтувався в тодішній політично-військовій ситуації, не могло бути неясним, що гітлерівська Німеччина може тільки програти ту війну, але ніколи виграти. Адже це вже було після Сталінград, після того, коли німці почали відступати на всіх фронтах. І коли про ці «тонкощі» політики могли не знати галицькі хлопці, які палали патріотичним бажанням за всяку ціну розгромити московського окупанта і побудувати українську самостійну державу, то цього не можна сказати про «провід», тобто, про тих, які закликали хлопців іти до війська.

Обивательська теорія про те, що, мовляв, тільки «дайте нам зброю, а там ми вже самі побачимо, проти кого будемо воювати» — ганебно збанкрутувала. Тисячі юнаків полягло ні «за цюпову душу»...

КАЖУТЬ, — ЗЕМЛЯ НАША ІСНУВАТИМЕ ЩЕ 6-7 МЛРД. РОКІВ

Не тільки живі істоти в світі весь час народжуються і вмирають, але також це саме стосується цілого всесвіту — наших планет і зірок. Одні зірки завмирають, інші народжуються.

Згідно наукових досліджень, зорі подібно до нашого Сонця, починають своє життя тоді, коли мають в собі, приблизно, 93% водню. Деякі зірки спалюють свій водень скорше, деякі — повільніше, хоч установлено, що коли зірка витратить 12% запасів водню, тоді вона починає завмирати: температура її швидко підвищується. Одночасно повільно піднімається температура планет, які входять у сферу такої зірки, що поступово доводить до знищення всіх живих істот на планетах. Моря й океани починають кипіти і температура планет стає в три-чотири рази вищою, ніж температура, яку застосовують на кухнях.

Потім зірка знову охолоджується і зменшується, перетворюючись на сиво-білого «карлика». Одночасно температура на її планетах спадає до 300° нижче нуля, що також унеможлиблює існування будь-якого життя. Але, кажуть, ми щасливі, що перебуваємо на Землі, бо наше Сонце має такий розмір, який не дозволяє йому зашвидко спалюватися. Якби Сонце було лише на 10% більше, ніж воно є, тоді воно також піддалося б швидкому процесові спалювання, і тому життя на Землі так само зазнало б швидкої смерті від жару. На щастя, цього не станеться, і тому припускають, що життя на Землі має ще протривати щонайменше 6-7 мільярдів років.

СКІЛЬКИ Є РОДІВ ДОБРОДІЙНОСТІ

В наші дні, коли ми кожного дня чуємо і читаємо заклики про пожертви на ріжні добродійні потреби, варто було б нагадати, якою є або має бути добродійність (харитативність). Клясичну відповідь на це питання дав ще 800 років тому жидівський філософ, учений і гуманіст Мойсей Маймонідес. У своїх записках Маймонідес пише:

«С всім ступнів або родів добродійності або доброчинності людини. Першим або найнижчим ступнем є той, коли людина хоч і дає, але потім шкодує

(Закінчення на 6-й сторінці)

РЕЗОЛЮЦІЇ

2-ГО КРАЙОВОГО ДЕЛЕГАТСЬКОГО З'ІЗДУ ТОВАРИСТВ СПРИЯННЯ УНРАДІ, ЩО ВІДБУВСЯ 10-11. ЧЕРВНЯ 1961 Р. В МЕЛБОРНІ

1. Другий з'їзд товариств сприяння УНРаді в Австралії вітає голову держави — Української Народної Республіки — Президента УНР в екзилі д-ра Степана Витвицького; Голову Української Національної Ради Івана Багряного та всіх членів УНРаді; Голову Українського Уряду (в екзилі) Миколу Лівницького та всіх членів Уряду. Представництво ВО УНРаді на Австралію і Нову Зеландію, на чолі з д-ром Іваном Рибичаним.

2. З'їзд шле свій снівський гарячий привіт українському народові на рідних землях та в розсіяних суцях.

3. З'їзд вітає всі Українські Церкви та їх ієрархів та духовенство та всі українські організації у вільному світі перебуваючі.

4. З'їзд вітає проводи й актив політичних партій, що творять УНРаду, та всіх позапартійних патріотів, що організовані в українських організаціях, а головню в товариствах сприяння УНРаді, і своєю жертвенністю та моральною підтримкою спричинюються до уможливлення виконання нашому Урядові його історичної місії — визволення нашого народу з неволі та відновлення на рідних землях Української Народної Республіки.

5. З'їзд вітає заповіджене скликання 5-ї сесії УНРаді, та бажане наступний 5-ї сесії УНРаді повного і плідного успіху в праці, й одночасно звертається до керівних органів ДЦ УНР, аби наступили зміни в конституційному укладі УНРаді, для збільшення числа членів УНРаді, та включення в український передпарламент також і представників з товариств сприяння УНРаді, як головної матеріальної і моральної опори УНРаді, до того ж й політично організованої частини нашої еміграції, яка беззастережно стоїть на платформі ДЦ УНР.

6. З'їзд закликає до повної й невідкладної політичної консолідації всіх українських політичних сил на еміграції на базі ДЦ УНР, та до однодушної підтримки всією українською спільнотою у вільному світі ДЦ УНР — найважливішої установи української визвольної політики.

7. З'їзд звертається до всіх українських патріотів і патріоток — вступаєте в члени товариств сприяння УНРаді, щоб тим самим прискорити потрібний процес консолідації українських політичних сил на базі ДЦ УНР. ДЦ УНР є надзвичайно великий здобуток нашого непереможного народу в його великій національній революції в роках 1917-1920. Вступивши до товариств сприяння УНРаді, та діючи в них, ми — частка народу, що перебуваємо на чужині — показуємо всьому світові та і нашому народові на батьківщині нашу матеріальну жертвенність для перемоги над ворогом та ідейну відданість прапоріві визвольної боротьби, втіленням якої є легітимний ДЦ УНР.

8. З'їзд з задоволенням приймає до відома і вітає факт узгодженої діяльності та ліквідації попереднього непорозуміння між політичними групами, що входять в склад УНРаді на цьому терені, та поза партійних українців, що охоплені мережею товариств сприяння на цьому терені — в спільній праці для

ідеї Української Народної Республіки. З'їзд вірить, що це об'єднання ідейних зусиль дасть належні корисні наслідки.

9. З'їзд декларує, що стоїть за тісною співпрацею товариств сприяння УНРаді з усіма українськими організаціями, як тими, що беззастережно стоять на платформі ДЦ УНР, та з загальногромадськими стейтовими громадами й надрядним органом стейтових громад — СОУА. Другий з'їзд доручає товариствам по стейтам виявити максимум належної толеранції і до тих організацій, що ставляться з певним ідеологічним упередженням до нас. Другий делегатський з'їзд виявляє готовість шукати шляхів скоординованої праці на терені зовнішньої української діяльності. Тому з'їзд визнає за необхідне створити при СОУА, як при надрядному органі, координаційну раду з представників усіх політичних груп і організацій та репрезентативних установ для ведення скоординованої праці на зовнішньому відтинку діяльності українців в Австралії.

10. З'їзд особливо підкреслює важливість проблеми української молоді на чужині й з задоволенням констатує велику позитивну працю, проведenu до цього часу — Шкільною Радою та молодечими організаціями, як Пластом та СУМом по вихованню української молоді і дітей в дусі національного свідомості. Одначе, з'їзд свідомий тих завдань, які будуть стояти перед наступними генераціями, тому гаряче звертається до всіх батьків, аби діти їхні заповнювали вищі учбові заклади в Австралії і Новій Зеландії, перед тим ставши належно підготовленими національно-свідомим елементом. Як наші діти займуть належне місце серед інтелігенції в Австралії, успіх нашої ідеї та пропаганди нашим визвольним змаганням буде перспективно забезпечений. Старші віком наші діти мають іти олідами їхніх родичів та вступати в лави товариств сприяння УНРаді. Тому на часі почати створювати секції молоді в існуючих товариствах сприяння УНРаді. Тому з'їзд доручає Крайовій Управі ТС УНРаді в Австралії негайно зайнятися цією проблемою та позитивно розв'язати її, поробивши певні організаційні заходи, користуючись з думок та пропозицій, що були виголошені делегатами, гостями на з'їзді під час дискусії по цьому питанню.

11. З'їзд доручає управам т-в сприяння УНРаді по стейтах неухильно виконувати інструкцію ВО УНРаді щодо сплати національного податку ім. 22. січня та всіляко популяризувати цей почесний обов'язок українського патріота, серед української спільноти в Австралії.

12. Зважаючи на те, що роля преси в популяризації ідеї ДЦ УНР дуже важлива, з'їзд закликає членів т-в сприяння УНРаді в Австралії — підтримувати й передплачувати часопис «Українець в Австралії», видавець якого прирік перед з'їздом служити цим ідеям.

Президія 2-го крайового з'їзду товариств сприяння УНРаді в Австралії

Інж. П. Т. ВЕРЕЩАКА

(голова з'їзду)

М. ЮРЧЕНКО

(секретар з'їзду)

Усуньмо штучні перешкоди

(Закінчення з 5-ї сторінки)

го український наряд довідується про наше перебування на Заході.

Легально і нелегально веде на нас пляновий наступ МГБ у формі Берлінського «комітету за повернення на «родину» з своїм часописом «Голос Родіни» і журналом «Родина». До того вони мають серед нас легальну і нелегальну агентуру, яка провадить свою кайнову роботу. До легальних агентів належать члени російсько-советських патріотів, які теж легально організовані й яких підтримують матеріально советські консуляти та посольства в поодиноких країнах. Членство цих організацій в більшості — колишні советські громадяни, які вийшли заміж за бельгійців, голландців, французів і інших. До цього членства належить частина п'яниць, морально звихнених і кандидатів на повернення на «родину». Є такі, що пішли туди після свого листування і посилання пакунків своїм родичам на батьківщині. Ці одиниці заломилися під советським шаптаном і залякуваням.

Фактом існування советських патріотичних організацій совети хотять створити враження, що, мовляв, тільки вони й існують, а інших організацій нема на еміграції. Отож це членство з шкери вилазить, щоб добути адреси українців і висилати їм «Голос Родіни».

Читаючи цей часопис, дехто захитався, дехто повірив цій брехні, бо там чого тільки не пишеться «прекрасного». Декому можуть фотознімками розчулити душу до своїх рідних місць, а душа кожного з нас тягнеться туди.

Допоміжну роль советська агентура робить розсиланням анонімних листів. Цю роботу виконує внутрішня агентура, яка знає кожного з нас. Знає сильні і слабі наші сторони. Провокативні листи розсилаються згідно зайнятого становища в організації. Керівникам організацій одні, а рядовому членству інші. Зміст листів буває такий: «УНРадівські», «ЦК УРДП», ріжних «ОУН», це, так би мовити, центрові. Є громадсько-політичні змістом, які розсилаються рядовому членству. Більше всього в них пишуть: «Група членів УНРади», «Група членів ЦК УРДП», «Група членів ОУН» та інше. Зміст листів буває ріжний. А найбільше є таких, що провідні особистості в організації «збанкротувалися», «наживаються з організаційного гроша», і що їх «за всяку ціну потрібно переобрати». Всі ці листи без підпису, з зазначенням, що вони покищо не хотять себе віддавати під обух ріжної «реакції».

От під таку зливу друкованої пропаганди потрапляє більшість нашої еміграції. Сильні волею і досвідчені, це все просто кидають в піч. А є й такі, що викликає в них сумнів. А якщо закрився сумнів і недовір'я, то з нього активного українця не буде. Він іде до пасивного активу й усе починає ігнорувати. Він починає думати: «а чи доцільно я провів стільки років на еміграції?»

Тепер запитаймо самі себе: чим ми протиставимося ворожій пропаганді, яка нас розкладає ззовні і з середини? Дуже мало уділяємо ми цьому уваги. А це дуже небезпечно. Хто має справу з людьми, той може сказати, що ця розкладницька ворожа робота проти нас є загрозою нашому існуванню й дії тут, на еміграції. Щоб нам успішно боротися з цією ворожою роботою, ми повинні на це звернути належну увагу. Нехай ніхто собі не створює ілюзій, що наша організація, що наше середовище все дуже легко перебере. Бачимо, що не всі відпорні. У свій час одне тільки партійне середовище вірно зрозуміло цю небезпеку, — це ЦК УРДП, який на свій коштів друкувало і розповсюджувало часопис «МИ ШЦЕ ПОВЕРНEMOCЬ!», а також книжки і брошури. Правильно цієї небезпеки інші угруповання не зрозуміли. А були такі, що це й висміяли ЦК УРДП, що, мовляв, «совети вистрелили з праця, а ЦК УРДП вижотило гармати».

Що нам практично робити проти цього? В першу чергу ми повинні всі разом і на кошти всіх середовищ випустити друкований орган «Ми ще повернемось!», або на його зразок. Розповсюджувати його так, як розповсюджують «Голос Родіни» «Берлінським комітетом за возвращеніє на «родину». Повести усну контрпропаганду серед усіх емігрантів. Всі напади советів на

еміграцію й її видатних діячів боронити всіма засобами: в пресі, на зборах, спеціально для цієї цілі скликаних. Не хизуймося, що, мовляв, як ми будемо відповідати на всі ворожі випади, то не буде часу робити основну роботу. Для цього потрібно знайти час, бо це є одна з ланок у боротьбі з ворогом.

Разом з цим хочеться згадати про людей, які своєю поведінкою і безтурботним перебуванням на еміграції також гальмують працю еміграції. Це люди, яких друга світова війна винесла на своїх хвилях на еміграцію. Кажемо на хвилях, бо він з свого переконання на еміграцію не вийшов. До цього легкого матеріалу, який можуть носити хвилі, належать: ріжного роду чухраїнци, хахли, малороси, мішухи і кар'єристи. Для досягнення своєї цілі, вони можуть прикинутися ким тільки хочете. Як була загроза примусової репатріації, то вони били себе в груди, що вони репресовані, розкуркулені, гноблені національно і релігійно. Вони могли бути чим хочете, бо боялися за свою власну шкіру. Вони могли вступити в організацію, присягнути Богові і українському народові перед національним прапором, що до кінця свого життя будуть боротися за визволення українського народу. Вони переслідували якусь ціль. Але вона показалася далека. Близьких перспектив на це нема. Ну, й їх нема ніде. На заклик інших, що ж вони покинули організацію? Ідїть, працюйте. Вони відповідають питанням: «А що, в тій організації щось дають?» Ні! Для кожної організації щось треба дати.

Такого зразка людей можете побачити скрізь. Є й такі, що вони перетворилися з політичних емігрантів на заробітчани. В нього тільки і мрій, щоб розбагатіти. Це явище є нездорове і якимось нам потрібно з ним раду дати, щоб і такі люди були залучені в загальну працю.

Трагедії з цього робити не треба, бо основна маса українців у вільному світі знає чого вона прийшла на еміграцію. Між кожним народом є ріжні люди.

Громадсько-політичний актив здоровий, на який можна сміливо спертися в усіх діях нашої роботи для добра українського народу. Це є сильний моноліт, якого не можуть розбити ні агентурні витівки, ні час перебування на еміграції. З такою монолітністю буде закладений фундамент нашої державності.

Якщо ми усунемо всі ті недоліки з нашого шляху, про які була мова вище, то ми будемо тією стіною, об яку розбіються всі ворожі дії і можемо тоді з гордістю увійти в історію, що ми дійсно політична еміграція.

В. ШКЛЯР

З ВІДУСІЛЬ

(Закінчення з 5-ї сторінки)

що дала. Другий ступінь — людина охоче дає, але не в відповідній кількості до потреб потребуючого. Третій ступінь — можна радо жертвувати і то навіть у відповідній кількості, але лише після настирливого прохання. Четвертий ступінь: можна давати радо, у відповідній кількості і навіть без прохань, але в такій формі або в такому вигляді, що це може понизити людську гідність того, хто користується цією добродійністю. П'ятий ступінь: робити добродійність в такій спосіб, що потребуючий може це розцінити як щедрість і може знати, від кого ця щедрість походить. Шостий ступінь: потребуючий не знає, від кого одержав допомогу, хоч той, хто жертвує, знає, кому допомагає. Сьомий ступінь добродійності: допомагати в такій спосіб, що ні ви не знаєте, кому допомагаєте, ні той, хто одержує допомогу не знає, від кого він її бере. І, нарешті, восьмий і найвищий ступінь добродійності — намагатися зробити все можливе, аби не допустити до того, щоб людина опинилася в нужді і потребі, тобто, вміння і бажання передбачити і запобігти нещастю вашого ближнього». (З The Bulletin of the Fort Wayne Medical Society, жовтень, 1955 р.)

Проаналізуємо ці слова мудреця XII століття і запитаймо самі себе, до якого ступня добродіїв ми можемо віднести себе.

„Уроджений пастир“

Голова Англиканської Церкви архієпископ Контерберійський д-р Фішер, після відвідин Папи Римського, метою яких було зближення всіх християнських Церков, через похилий вік відійшов від активного церковного життя. Його наступником став архієпископ Рамсей.

З нагоди церемонії прийняття ним цього високого посту, були запрошені гості — представники інших церков. Советську православну церкву репрезентував архієпископ ярославський і ростовський Нікодім. Це людина молодда (32 роки) і дуже бородата. Борода широка і до самого пояса. Йому позаздрив би, мабуть, і сам Карл Маркс.

За словами Нікодима, він став священником «з покликання» (безперечно, МГБ — складач) у віці 17 років.

«Мій дід був священником, — заявив він, — але це не мало жадного впливу на мене. Я думаю, що я був уроджений для релігійного життя. То неправда, як багато людей в Англії думають, що наш народ не релігійний. Хоча правда, що більшість членів моєї родини є безбожниками, але між нами всіма дуже добрі і товариські відносини.»

Архієпископ Нікодім признав також, що зараз в СССР дуже мало церков, порівнюючи з тим, як було за царя, бо,

Василь ОНУФРІЄНКО

СИМОН ПЕТЛЮРА

(Закінчення з «УВ» ч. 32/1458)

17.

До останку ще сила не зламана,
Будуть битви ще, грізні жнива.
І бійці Головного Отамана
Чують віщі, бадьорі слова.

Ще дорогами і перелогами
Будуть армії з піснею йти,
І діла наші знов перемогами
Будуть, наче садами, цвісти.

Не дивимось в майбутнє з невірою,
Не лякаймося втрат і невдач.
Прийде час — над неволею сірою
Просурмить наш військовий сурмач.

18.

Не загубитись у диму невдач,
Не отруїтись лиха гіркою!...
Війна — не гра, і командир — не грач,
Що вірить в добру долю над собою.

Війна — це бій, це зустріч двох вогнів,
Змагання сили, вірою підкуте,
Любов і сила, і народній гнів,
П'янке вино і вбивчий смак отрути.

О, він узнає всі мудроці війни,
Пройшовши всі її шляхи гримучі.
Тепер він бачив чітко з даліни
Усі яри, усі долини й кручі.

Тепер він бачив хиб гірку вагу,
Яку не зміг ніхто перебороти,

мовляв, релігійні почуття є справою серця і переконання. Далі советський церковний сановник показав золотий орнамент на його грудях і додав, що це зроблено в московській майстерні, яка також виробляє ікони. «Говорила, балакала...» — каже українська приповідка. Так і з цими заявами про свободу релігії в СССР.

Вся советська преса рясніє «викриттями» ворожої агентури, що «прикривається рясами» («Огонек»), вимагає публічних зречень («РУ») від віри. «Дружинники» арештовують торговців іконами, а в туристів відбирають і палять біблії, які, повіривши в свободу релігії в СССР, хотіли розповсюджувати слово Боже серед громадян СССР.

Віriamo московському Нікодимові, що священницький сан він прийняв «з покликання», але не власного сумління. Його покликкала партія, щоб вірно пильнував своє «стадо» — підлетлих йому віруючих.

Мета його візити до Лондону також інша. Про це свідчить сердечна зустріч з голосними поцілунками в обидві щок, що його нагородив настоятель церкви св. Павла Колінс — голова британського комітету по забороні ядерної зброї.

СЕР

Тепер він бачив пору дорого
Із безліччю найтяжчої роботи.

Як мало сил було для цих змагань,
Які слабі були ще наші крила!
Збудила нас зненацька рання рань
Й на землю громом немічних звалила.

Як тяжко стримати в вихорі було
Слабим кільцем Республіки законів
За всі століття накіпте зло,
Сваволлю банд, гуртів, дрібних загонів!

О, як вогонь партійних міжусоб
Підточував військові пліни, ходи!...
Страшніша всіх страхітливих
хвороб —

Хвороба дрібничкової незгоди.

Коли всі сили ув один кулак
Вклали ми одним поривом дружним,
Яким вогнем палав тоді вояк,
Яким він був бадьорим і потужним!

Він, мов Антей, що сили брав земні,
Творив діла, писав у книгу слави,
Вдивляючись, як сяє в даліні
Золотоверхий маєстат держави.

Були ми самі в вогнянім кільці,
В смертельних мурах фронту
і бльокади.

Здриннулася зброя в зраненій руці...
Та ще не час ні падати, ні випирати!

О, він узнає всі мудроці війни,
Всіх успіхів і всіх невдач причини!...
Тепер він бачив чітко з даліни
Усі яри, всі кручі, всі долини...
— 0 —

До останку ще сила не зламана,
Ще душа наша ціла, жива!
І бійці Головного Отамана
Чують віщі, бадьорі слова.

19.

Вставало у пам'яті друзів життя
недожите,
Шляхи і стежки, де людина ця рідна
прійшла.

Над тілом — мов хвилі, травневі
опшакані квіти,
Барвисті і чисті, як всі його думи
й діла.

Петлюрине ім'я... Не згине, ніколи
не згине,
Щороку боєць, його син, його вника
і внук

У травні згадають землі українського
сина,
Що впав у Парижі від ката
підкуплених рук.

Петлюрине ім'я... Мов прапор
святий жовто-синій,
Для ворога — пострах, для нас —
непохитна любов.

Він житиме з нами у мрії у нашої
єдиній —
Прийти до мети, до якої Петлюра
ішов!

Травень 1961 року.

Трибуна Мартина Задеки

Семиповерхова брехня

Ходить брехня, випинаючись боком,
Бреше брехня, не моргнувши оком...
Андрій МАЛИШКО

Як відомо, на січневому пленумі ЦК КПСС у Москві виявлено непривабливу картину окоманіювання, фальшування та забріханності керівників як первинних, так і всіх вищих партійних органів. Отож, нібито обурений з цього явища, Хрущов, кажуть, прикликав до себе секретаря ЦК КПСС Флора Козлова і зачав з ним розмову на тему брехні по партійній лінії.

— У нас, Флоре, чорт-зна що діється! — сердито вигукував Микита Сергійович. — Керівники партійних організацій усі, як один, брешуть з цим явищем треба нам якнайрешучіше боротися. Зроби, Флоре, ось так. Причепи собі довгу бороду, приклей вуса, — загалом, загримуйся, щоб тебе ніхто навіть у ЦК КПСС не пізнав. Далі — напиши собі на чуже прізвище посвідку, в якій би значилося, що ти є уповноважений від самого товариша Хрущова, і що тобі доручено вивчати проблему брехні по партійній лінії. Розумієш, Флоре?

— Розумію, Микито Сергійовичу!
Козлов так і зробив, як йому наказував Хрущов. Приїжджає до котрогось села в Україні, знаходить керівників місцевої партійної організації, називає себе:

— Я — уповноважений від самого товариша Хрущова, прийхав прямицько з Москви, вивчаю проблему брехні по партійній лінії... Скажіть мені, товариші, правду: чого ви, керівники первинної організації, брешете?

— Того, товаришу уповноважений від самого товариша Хрущова, ми брешемо, що наш райпартком бреше. Бо наслідувати його в усьому — це наш партійний обов'язок.

З села Козлов прямує до райпарткому. Називає себе. Далі запитує керівників райпарткому:

— Поясніть мені, товариші райпарткомівці, чого ви брешете?

— Дивно нам, товаришу уповноважений від самого товариша Хрущова, чути отаке запитання. Того брешемо, що наш обком бреше.

З району Козлов поспішає до обласного центру. Заходить до обкому партії, каже:

— Признавайтесь, товариші обкомівці, як перед попом на сповіді: чого ви брешете?

Про мадам КПСС, фіговий листок та Б. Ганусовського

Дістаньте, читачу, котрусь советську газету, в якій надруковано проєкт нової партійної програми, знайдіть у ній розділ п'ятий — «Завдання партії в галузі національних відносин», — і там ви одразу ж побачите мадам КПСС з фіговим листком на її фронтальному фасаді.

«...забезпечувати і надалі вільний розвиток мов народів СРСР, — пишеться в тому проєкті нової програми, — повну свободу для кожного громадянина СРСР розмовляти, виховувати і навчати своїх дітей будь-якою мовою, не допускаючи ніяких привілеїв, обмежень або примусу щодо вживання тих чи інших мов. В умовах братерської дружби і взаємної довіри національні мови розвиваються на основі рівноправності і взаємозбагачення».

Цього фігового листка мадам КПСС старанно припримує обома руками, бо боїться, щоб вітер часом не здув його з її фронтального фасаду, — тоді люди побачили б, що замість рівноправності мов народів СРСР під фіговим листком ця москвська брехуха заховає милу її серцю русифікацію. Та хіба ж не так?

От візьмімо, для прикладу, Україну. Трохи чи не в кожному українському місті росіяни мають до своїх послуг російські школи, російські театри, російські газети і т. д. Тим то кожен росіянин, що живе в Україні, справді, має можливість виховувати і навчати своїх дітей будь-якою, а насамперед, звичайно, російською мовою. А як ведеться щодо цього з українцями, які з тих чи інших причин змушені жити за межами України? Чи є, скажімо, українські школи на Кубані, де свого часу вони були? Нема!

В Казахстані, де живе багато як колишніх, так і теперішніх переселенців? Нема!

— Як же нам, товаришу уповноважений від самого товариша Хрущова, не брехати, коли ЦК КПУ бреше?

З обласного центру Козлов їде до Києва. Розпитує в ЦК КПУ:

— І чого ви, республіканські цекісти, брешете?

— Ми не можемо, товаришу уповноважений від самого товариша Хрущова, не брехати: наш найвищий партійний орган — ЦК КПСС бреше, отож і нам порядком партійної дисципліни доводиться брехати.

Летить Козлов із Києва до Москви. Прямує до ЦК КПСС — його, з довгою бородою та з вусами, ніхто тут не пізнає. Цікавиться:

— Чого це ви, керівники всесоюзного ЦК КПСС, брешете?

— Ясно чого, товаришу уповноважений від самого товариша Хрущова. Адже наш секретар, Флор Козлов, бреше, то й ми всі слідом за ним робимо те саме.

Нарешті, Козлов, після кількадечної подорожі, під час якої він вивчав проблему брехні по партійній лінії, приходить з докладом до Хрущова.

— Ну, як, Флоре, твої справи? — питає його Хрущов. — Всюди побував? Вивчив проблему брехні по партійній лінії?

— Так, Микито Сергійовичу, вивчив. — Розповідай.

Козлов став розповідати Хрущову про все, що йому довелося чути в партійних комітетах, а коли дійшов до ЦК КПСС, Микита Сергійович як стій вивірився на нього:

— То виходить — і ти, Флоре, брехун! Чого ж це ти, секретар ЦК КПСС, брешеш?

— Того, Микито Сергійовичу, я брешу, що й ви, наш партійний вождь, брешете, — відказав Козлов.

На цьому й кінець вивченню проблеми брехні по партійній лінії. Брехали досі керівники КПСС, брешуть сьогодні, брехатимуть вони і всю заплановану ними двадцятирічку. Це видно з проєкту нової програми КПСС, нещодавно опублікованої з великим галасом в СС-СР. Тим то ще довго підсоветським поетам, як ото Андрієві Малишкови, доведеться писати:

Ходить брехня, випинаючись боком,
Бреше брехня, не моргнувши оком...
МАРТИН ЗАДЕКА

На Далекому Сході, де так само живе багато українців?

Нема!

І, нарешті, чи українці, які налічують у котромусь російському місті кілька тисяч своїх земляків, — чи мають вони право домагатися української (нехай однієї на все місто!) школи для своїх дітей?

Та Боже їх борони від чогось подібного! Бо не встигне котрийсь і рота свого роззявити, як з ним станеться те, про що читаємо в Андрійовій Малишкової «Баляді про донощика»:

* Ти народився в сороковому — він пише, що ти — Петлюра, і давай документ з печатками, доки ціла у тебе шкура...

Ото таку, читачу, русифікаційну політику заховає мадам КПСС під фіговим листком, який зовні вона оздобила і «забезпеченням вільного розвитку мов народів СРСР», і «свободою виховувати та навчати своїх дітей рідною мовою», і «рівноправністю мов»... Так, вірно, росіянам, в якій частині СРСР вони б не жили, вільно навчати своїх дітей російською мовою, а щодо українців, то — зась!

Та не зважаючи на конкретні факти кривдження Московією українського народу, серед російських емігрантів і до сьогодні трапляються люди, які безперестань товчуть у ступі воду: ставлення советської влади, мовляв, до всіх народів СРСР однакове — як до росіян, так і до українців. Ось, прикладом передо мною лежить стаття Б. Ганусовського «Враг номер первый», надрукована в «НРС» з 26. липня ц. р. Автор чорним на білому пише:

«І сьогодні, в СРСР все эти нацио-

Микола ОЧЕРЕТ

Заява й відгуки на неї

»Вашінгтон, 16. липня. На бенкеті в іракському посольстві один з американських журналістів сказав послові ССРСР в США Меньшикову, що «він зробить велику користь, коли освідомить Хрущова про те, що американський народ не побоїться розпочати війну, захищаючи Західний Берлін». На це Меньшиков заявив: «Ви воюватимете не будете. Ваш народ не хоче війни. Розмовляючи з багатьма американцями я переконався в цьому, бо всі вони прагнуть миру!»

Така категорична заява Меньшикова стала приводом журналові «Ньюс енд Ворлд Ріпорт» для проведення з цього приводу анкети серед різних прошарків суспільства, де які відповіді на неї ми й хочемо тут навести.

Професор з Вермонту: «З часу блокади Берліну ми відклали наш спір з советами. І з кожним роком росла їхня військова могутність... Я за захист Берліну, за війну, щоб раз назавжди покінчити з комуністами!»

Продавець авт з Кенон, Міннесота: «Коли удар неминучий, хай станеться він в Берліні».

Дружина лісоруба з Каліфорнії: «Ми так довго відступали, що наш авторитет в очах світу занепав. Ми навіть самі згубили довіря до нашого уряду. Мені соромно за наші повсякчасні відступи. Чому не діємо відповідно. Ми ж не слабші за ССРСР. Я бажаю нашому урядові виявити ініціативу, а не вичікувати як діятимуть комуністи. Можлива, звичайно, й війна, але не можна увесь час відступати!»

Мешканець з Массачузету: «Не можна дозволити бандитам увесь час з нас глузувати... Ми мусіли ще кілька років тому раніше спинити наступ комуністів!»

Слюсар з Каунсіл Блоффе, Айова: «Прийшов час сказати Хрущову: «Годі!» і навіть тоді, коли це викличе війну!»

Священик з Огайо: «Ми дали Західній Німеччині зобов'язання, а тому мусимо їх додержати і не можемо ми відмовитись, від них.»

Інженер з Пітсбургу: «Ми зобов'язалися захищати Західний Берлін і це зобов'язання ми мусимо виконати!»

Бабуна з Сендускі, Огайо: «Кеннеді багато говорить, а мало діє! Я дуже боюся за долю Берліну, що його ми не повинні віддавати Хрущову!»

Професор з Північної Кароліни, який в часі другої світової війни був в японському полоні: «Ми мусимо воювати, коли це є необхідним. Але я не певний, що Кеннеді буде досить рішучий. Він вже зробив великі помилки в Ляосі і на Кубі, й я боюся, що це може статися і з Берліном!»

Наведені відповіді на анкету журналу не вичерпують справи, бо кожен конгресмен одержує листи, зразки яких наводимо тут: «Ми загубили Ляосі і Кубу. Ми не повинні згубити Берлін!» Або так: «Ніякого замирення, жодних

нальних меншностей не іспытывают никакого угнетения по национальному признаку, а только общий гнет, одинаковый для всех населяющих ССРСР и различающийся только в зависимости от принадлежности к правящему классу и партии.

Разговоры о том, что «великороссы» угнетают какие то бы ни было другие народы по национальному признаку — является самым обычным вымыслом различных шовинистов».

Отож, за Б. Ганусовським, виходить: Замордовано понад сто чоловіка українських письменників з український націоналізм — це «вимисел шовіністів».

Запроторено тисячі інших українських інтелігентів за український націоналізм до концтаборів — «вимисел шовіністів»!

Виселено з України до інших частин ССРСР 25 відсотків українців — «вимисел шовіністів»!

Позбавлено мільйони українців, що живуть за межами України, права вчити та виховувати своїх дітей рідною мовою — «вимисел шовіністів»!

Зате, коли Б. Ганусовський пише про боротьбу російського народу проти комунізму, то, відкинувши все інше, він наперед виставляє «РУССКУЮ ДУШУ»: «...борьба против коммунизма у нас

поступок! Доба співжиття вже передана до історії!» І багато інших з таким же категоричним змістом.

Загальні підсумки проведеної журналом анкети такі: «Треба твердо триматись, навіть коли це викличе війну» — 71%; «Треба твердо триматись, але не доводити до війни, коли це буде можливо» — 15%; «Краще поступитись, ніж вступити у війну» — 14%. Так відгукнувся на заяву Меньшикова американський народ. А сам президент так висловив своє ставлення до сучасної кризи на пресовій конференції:

«Советська нота є документом, що проголошує мирний стан і одночасно погрожує порушити цей мир. Вона настоєє припинити ненормальний стан в Німеччині, але намагається узаконити ненормальний її розподіл. Вона спирається на союз чотирьох держав в часи другої світової війни, але домагається одностороннього порушення прав решти трьох держав. Вона пропонує нові зобов'язання і цим самим порушує старі договори. Вона турбується про права громадян Західного Берліну і в той час готується негайно чи пізніше підпорядкувати їх режимові, де ніякого самовизначення не дозволяється і жодної розмови нема про свободу людини».

Коли ж притадати, що нота, яку передано Хрущову США, Англією та Францією, категорично попереджує Хрущова, що «його спроба розв'язати питання Німеччини своїм способом або спроба примусити західних спільників залишити Берлін, приведуть до війни, відповідальність за яку ляже виключно на Советський Союз», то стає ясним ставлення до цього питання західних держав.

Складайте на Пресовий фонд «УВ»!

Українська балерина Рома Прийма належить в країнах Заходу до тих рідкісних мистців, які спеціалізуються в жанрі народних танців. Своїми недавніми виступами в Парижі, Мадриді і Лондоні Рома Прийма здобула собі загальне признание рецензентів та широких кіл глядачів. Нещодавно Рома Прийма виступила зі своєю багатою танцювальною програмою в Нью-Йорку та Філадельфії. Програма обох вечорів складалася з танців її власного укладу до музики Барвінського, Філя, Фоменка, Людкевича, Мосоргського і Шопена. Вечори проходили під назвою: «Танки і типи України». Артистка задемонструвала стилізовані сольотанки на різні теми з українських народних звичаїв, переказів та обрядів. Рома Прийма народилася у Львові, студіювала у Віденській академії музики і танку та в балетній школі Валентини Переславець і Марти Грегема у США. Обидва вечори, в Нью-Йорку і Філадельфії, пройшли з великим успіхом.

на ріднине — боротьба за душу нашого народу. За те, чтобы этот народ остался таким, каким был и должен быть русский народ».

Ну, а як же, хтось запитає, йдеться з душею українського народу? Чи має він право боротися за те, щоб залишитися таким, яким повинен бути український народ? Чи, може, в українського народу взагалі немає душі, а тільки якийсь лопуцьок?

Мабуть, Б. Ганусовський тієї думки, що мати національну душу — це привілей лише російського народу. Бо якби він інакше думав, то не написав би ось цих зневажливих й образливих для нас рядків:

«Представители всех этих существующих и несуществующих народов и наций благополучно пребывают в эмиграции и обделяют свои делишки в смутной надежде поживиться, если подвернется случай, в мутной воде грядущей революции».

Сам Б. Ганусовський, очевидно, не дуже то вірить в «грядущую революцию», тим то він так поспішає «поживитись» в тій самій каламутній воді, в якій купаються однодумці колишніх чорносотенців. І, мабуть, матиме рацію той, хто скаже:

— Від Б. Ганусовського до Н. Чухнова — один крок.

МАРТИН ЗАДЕКА

Советська виставка в Лондоні

З 7. по 29. липня ц. р. була відкрита советська промислова виставка в Лондоні (Англія), яку відвідало близько півмільйона людей. Технічне будівництво переважало советськими робітниками, моряками советських пароплавів, які привезли експонати на виставку, й які називали себе «добровольцями», що вважали за свій патріотичний обов'язок прискорити будівництво і вчасне відкриття виставки. Англійський кореспондент «Дейлі Експрес» з цього приводу писав, що Советський Союз має щасливу вдачу одержувати необмежену кількість добровільних робітників для кожної справи: від будівництва каналів у власній країні до будівництва промислової виставки в Лондоні.

Поважна англійська преса ввічливо холодно коментувала про виставку й експонати. «Дейлі Телеграф» писав, що ця виставка була відкрита як торговельно-промислова, але насправді мала на увазі вести в столиці Англії пропаганду советського життя.

Виставка художньо була оформлена англійським експертом і вражала досить вдалим розкладом експонатів.

Виставка займала площу в 23 тисячі квадратних метрів. Вона складалася з 8 головних відділів.

В першому були подані у формі діаграм і статистичних даних загальні відомості про Советський Союз: населення 216 мільйонів (за останнім переписом — 209 мільйонів, — Д. Б.), територія, державний і політичний устрій, головні дані про економічний розвиток. Багато фотознімків.

В другому відділі були представлені в діаграмах, моделях, фотознімках і телефільмах досягнення науки і техніки: подорож у космос, розвиток фізики, геохімії, біології, автоматизації, телемеханіки, мистецтва. Три моделі міжпланетних ракет, криголамів, варстатів, машин різного гатунку, турбін, електричних приладів. Моделі нафтових установок, хемічних і металургійних заводів, шахт, текстильних фабрик, атомових і силових станцій були зроблені з плястики і металу, врухомлювалися і зацікавлювали велику аудиторію.

Транспортний відділ (3) мав моделі новіших літаків ТУ-114, ТУ-104, ТУ-124, ІЛ-18, МІ-4, МІ-6, КА-18, гелікоптерів, пароплавів, автомашин вантажних і легкових. Моделі машин і пароплавів нічим надзвичайним не були, але зацікавлювали молодь. Вельосипеди і мотоцикли не відзначалися доброю якістю виробу. Варстати були досить грубо пофарбовані і виточені погано.

В сільсько-господарському відділі були нові моделі тракторів, сільсько-господарського реманенту, зразки кукуруди різних гатунків, зразки зерна, овочів, консервів, модель колгоспу, електричної молочної на 100 корів, механізація сільського господарства в майбутньому, діаграми і плани розвитку сільського господарства за семирічку.

У відділі будівництва (4) можна було ознайомитися з майбутніми проектами будівництва міст, будинків, фарм, промислових районів. Була ціла фотопанорама відбудови Сталінграда.

Відділ освіти (5) представляв у діаграмах, фотосвітлинах, моделях і роботах дітей, розвиток політехнічної освіти й наближення шкіл до життя за останньою реформою. Роботи дітей складалися з готових до вжитку речей, як стільці, столи, шафки, різні дрібні вироби.

Відділ здоров'я (6) представив різні нові медичні апарати й інструменти, а також препарати і нові досягнення в медицині. Операційна зала з повним устаткуванням; апарати для зшивання ран, штучне серце, штучні нирки, радіо-електронні апарати, використовування кольорової телевізії в медицині. Різні стадії дослідчої роботи у фотографіях. Діаграми і статистичні дані.

Відділ матеріального добробуту (7) включав речі широкого вжитку і був найбільшим щодо якості. Телевізійні і радіоапарати, фотоапарати, холодильники, пилососи, меблі, текстильні вироби, хутра, порцеляна, біжутерія, вишивки.

Щодо меблів і різних апаратів, то шкода сподіватися на краще, бо в такій великій державі не знайшлося навіть кращих моделей за формою і якістю виробу. Ціле помешкання з чотирьох кімнат мало дати яву стандарт-

ного модерного помешкання в новому домі. Але кухня, спальня, салон виглядали на камери ув'язнення в пересічній закордонній тюрмі. Меблі — квадратні, або кубічні нагадують ящики до пакування, — гірша якість ширпотребу. Советські моделі не мають у собі ані краплини, того, що зветься художньою уявою в моделюванні. Очевидно, і така якість буде продана, тому і немає потреби виробляти краще.

Телевізійні і радіоапарати були точною копією апаратів світу. Нічого оригінального виставка не дала. Ціни на радіоапарати різні: від 15 до 150 карбованців (нових). Телевізійні апарати — від 80 до 200 карбованців.

Хутра в шкірках були досить привабливі, але хутрянні вироби були, на жаль, не високої якості. Дві шубки з каракулю були із зле підібраних смушок, що дуже дивно, — при такій кількості спеціально вирощуваних овець. А, може, і не дивно, бо минулого року загинуло на півдні десь понад три мільйони овець, коли взимку замерзли озера і річки й не було води?

Що вражає на тих же шубках і на всіх моделях одягу, — це погано вишиті рукава. За винятком двох суконок, усі рукава треба перекроїти. Але можливо це справа смаку? Найгарнішими моделями одягу були сукині, що до певної міри імітували національні костюми різних народів, і треба сказати, що імітації були дуже вдаль, змодернізовані, але мали в собі характерну особливість кожного національного костюму.

Моделі — гарні молоді жінки були досить привабливі, але, на жаль, непевно поверталися і ходили, роблячи багато непотрібних рухів, що викликало деякі зауваження з боку аудиторії і відтягло увагу від фасонів. Фарби матеріалів не надзвичайні, якість теж не найкраща на смак західного покупця.

Найгарнішим і неперевершеним були народні вишивки, сувеніри з дерева, різані коробики, серед них українські.

Біжутерія включала годинники та інші вироби, які нічим не відрізнялися від пересічної якості західних виробів. Годинники були досить «масивні», висловлюючись чемно. Порцеляна була гарна, але не дуже оригінальна за формою, хоча були цікаві малюнки, взяті з тем національного мистецтва.

Відділ культури (8), зокрема культурних відносин СССР з Англією, розвиток кіно, театру, видавництва включали фотографії з фільмів, постанов, діаграми відвідування кіно і театрів населенням, фотографії акторів і танцюристів. Було представлено 2 500 книжок в різних мовах, журнали, світлина великих міст в альбомах, скульптури, малюнки, макети з постановок.

В спеціальному ресторані можна було купити національні страви різних республік: борщ, плов, шашлик та інше. Спеціально заморожені риби були привезені в холодильних вагонах і подавалися в різних видах. Але, якщо Ви зайшли до ресторану, Ви мусіли з'їсти цілий обід з закускою, що коштувало пересічно від 2-х до 3-х з половиною англійських фунтів, що досить дорого. Окремі страви «а ля карт» не подавалися в ресторані. Але в каварні рядом можна було купити осетрину з сметанним соусом і два гатунки російської смри: ярославський і костромський. Така перекуска коштувала 15-18 шилінгів, що теж досить дорого, бо пересічне снідання з двох подань в англійській каварні коштує від 3-х до 6-х шилінгів.

На виставці продавали сигарети, вино, коньяки, водку, кав'яр чорний і червоний. Ціни були приблизно однакові з англійськими.

Обслуга виставки окладалася з росіян і чужинців. Серед цікавих розмов були такі:

Молода росіянка розказувала своїм двом приятелям, що вона обійшла весь Лондон, шукаючи гребінця. Але всі були такої погані якості, що не лізли у волосся. Річ цікава своєю фантастичністю, бо в кожному склепі, що продає гребінці, можна знайти від плястики до рогових, різної форми, розміру, якості, ціни.

Радіоінженери, що обслуговували стенд, не бажали відразу сказати ціни на апарати. На зауваження, що їхні апарати дуже подібні до західних, вони з образою в голосі відповіли, що і люди подібні і на заході й на сході. Потім просто запитали свого співбесідника, чи він не капіталіст. На негативну

відповідь запитали, скільки він має кімнат у хаті й яка його родина. У відповідь на те, що співбесідник має хату з десяти кімнат, а родину з трьох осіб, вони в один голос сказали, що то тільки капіталіст може мати таку хату. Далі продовжували, що коли капіталісти будуть потопати, то вони подадуть «руку допомоги». На це їм відповіли, що такої «руки» не буде потрібно, бо виробляється у вистарчальній кількості коржових «жакеток». Тут розмова скінчилася, бо підійшов директор відділу, розшукуючи молодого співпрацівника. Жартома директоріві сказали, що, очевидно, молодий чоловік утік до Шотландії з гарною дівчиною, де можна повінчатися за 24 години, без необхідного трижневого терміну проживання у даній місцевості. Директор, зберігаючи свою національну гідність, навіть не посміхнувся, і сказав, що: «Наші люди не тікають! Тим більше, що ця особа вже одружена.»

Дівчина, що в'язала мереживо, на запитання про заробіток, відповіла: «Мені вистачає!» Заробіток калькулюється від виробу. Працює вона вже п'ять літ після скінчення семірички. Виробляти мереживо вона вчилася на фабриці в день, а продовжувала навчання у вечірній школі для дорослих. Тепер вона майстер і може виробити до 80 нових карбованців на місяць. Найкращий заробіток у її професії доходить до 100 карбованців. Мереживо було подібне до брусельського, з надзвичайно гарним малюнком. Але ціна на вироби в роз-

дрібній продажі вона не могла подати. Треба сказати, що російська обслуга була досить непривітна, особливо до тих, хто добре говорив її мовою. Знання англійської мови росіян були невисокого рівня і треба дивуватися, що добрі перекладачі майже були відсутні, очевидно, зайняті іншою роботою.

На питання одного англійського журналіста про відомості про Україну дама з відділу інформації не могла нічого сказати, але попросила того журналіста залишити свою домашню адресу. Через пару днів він дістав велику кількість брошур з советської амбасади в Лондоні.

Англійськ-портер, що стояв коло залі, де пускали фільми про медичну обслугу в СССР, про дитячі санаторії в Криму, про життя в Москві, вимагав пропуски від советських модельок, що йшли одягатися. Одна з жінок досить демонстративно показала йому пропуск. Англійцеві це не дуже сподобалося і він зауважив: «Ого! Вони вже ведуть себе так, ніби завоювали весь світ!»

Кожний відвідувач діставав плян виставки, кілька брошур про різні відділи, і серед них пропагандивне звернення Хрущова про різні досягнення і майбутні плани. В день відкриття виставки одним з відвідувачів був Юрій Гагарін — «космонавт».

За відомостями англійських часописів, англійські купці дали замовлень на різні машини на суму від 15 до 20 мільйонів фунтів. Д. Б.

Читачі пишуть

Читаючи статтю під назвою «Великий мовознавець», уміщену в газеті «Українська думка» ч. 48(713), я згадав, що в нашому Полтавському історичному музеї була невелика кімната, присвячена трьом мовознавцям, що родилися на Полтавщині. З них найвидатніший О. Потебня, на якого ввесь час росіяни робили гострі напади і навіть після смерті не могли йому пробачити його, сміливих поглядів. Дуже шкода, що не маю під руками необхідного матеріалу про цього видатного мовознавця. Але прошу надрукувати мою замітку про кабінет славних полтавців, що був при Полтавському історичному музеї, хоча моя замітка буде короткою і сухою.

«Кабінет славетних полтавців», — такий напис був над дверима маленької кімнати на третьому поверсі Полтавського історичного музею. Кабінетна називається кімнати при історичних або меморіальних музеях, присвячені в більшості якомусь письменникові, де одночасно вивчають його творчість. В Полтавському історичному музеї було декілька кабінетів. Один кабінет був присвячений українському фольклорові, інші — окремим питанням української історії.

Кабінет славетних полтавців був присвячений українському мовознавству (лінгвістиці). По середині тієї невеличкої кімнати висів великий портрет О. Потебні, а збоку були менші портрети Житецького й Амвросія Метлинського — всі три народжені на Полтавщині. В невеличких вітринах були розміщені книжки цих трьох науковців. Щоб не мати клопотів з полтавською полігосвітою, то збоку примостили портрет відомого математика П. Остроградського (народився недалеко Кобеляк), а в іншому куті була вітрина для нашого славного полтавця П. Мирного. В невеличкій вітрині були сімейні фотознімки П. Мирного, стара лінійка, рукописи і, окремо переклад із Шекспіра «Король Лір», який був зроблений перед смертю письменника.

При Полтавському історичному музеї була чудова книгозбірня, де було багато книжок з мовознавства. Але в 1928 р. там була переведена «чистка» і багато книг з музейної книгозбірні забрали невідомо куди. Після «вчищення» всього музейного персоналу, на його місце прислали інший. Кабінет славних полтавців у 1929 р. закрили, — саме тоді почалася шалена нагінка на українських мовознавців. З 1930 р. починаючи, в українських музеях стали шукати «націоналістичну контрабанду», і шукали її аж до 1935 року. Під час шукання тієї «націоналістичної контрабан-

ди», наш славетний відомий архітектурний музей був зачинений.

В 1938 р. дозволили музейним робітникам розкопувати старі слов'янські міста, розташовані по річці Ворскло. Портрети О. Потебні, Житецького й Амвросія Метлинського були зняті і кинуті в музейний підвал, де були музейні фонди. Так знищили москалі той кабінет мовознавства.

Сумно, що й досі немає повного видання творів О. Потебні — європейської слави мовознавця, який так багато зробив для слов'янських мов, і не перевидало його талановитого захисту самотності української мови — «Заметки о малорусском наречии» (1870 р.). Європейські лінгвісти 70 років тому українську та білоруську мови вважали за «примітивний селянський діалект російської мови». Одного лише ми мали захистника, — це був відомий лінгвіст чех Ягіч. Українська мова потребуватиме ще багато мовознавців, які б допомогли їй вижити на передове місце.

О. Потебня розглядав нашу мову як живу, як постійний процес творчості нашого народу, і вважав нашу мову мінливою від багатьох соціальних факторів. Зробив О. Потебня також велику працю в порівняльній аналізі нашої мови з іншими слов'янськими мовами, які він знав досконало.

На жаль, О. Потебня мусів писати свої наукові твори російською мовою. О. Потебня в розборі книги «Очерк звуковой истории малорусского наречия» П. Г. Житецького (в 33-му томі «Записок Академії Наук», 1878 рік) вказав про наявність у південноруському письменстві вже в другій половині XII ст. (Добрилове Свангеліс 1164 р.) окремого явища, так або інакше пов'язаного з особливостями саме української мови, — **нового ятя** (вживання букви «ять» замість «е» в нових закритих складах у позиції перед м'яким приголосним — «пъшь», «сѣдъмъ», «камънь» тощо).

Народився О. Потебня 22. 9. 1838* р., а помер 11. 12. 1891 р. В 1961 р. буде відмічено 70-річчя з дня смерті славетного полтавця й європейської слави мовознавця. Не зважаючи на те, що вже минає 70 років після його смерті, але й досі немає нового списку його наукових праць. Багато його талановитих праць ще в рукописах і порозкидувані по різних архівах та в приватних особах.

Тепер на Україні, як бачимо, ніби трохи більше говорять про славного мовознавця. Українська Академія Наук нарешті спромоглася назвати інститут мовознавства іменем О. Потебні.

ІГНІАНСЬКИЙ

Вільна українська демократична преса — могутній засіб боротьби за права й кращу долю нашого народу. Для цього її треба всіляко підтримувати!

Юрій БУЛАТ

Проти толеранції зла

В часописі «ПРОМЕТЕЙ» за 25. травня ц. р. було розміщено статтю В. Юрми «Чому я в пасиві», — статтю злобну й образливу для нелюбих Юрмі батьків, яких він заповзвся «ліквідувати».

До «ПРОМЕТЕЮ» й «УВ» я написав відповідь п. Юрмі «Чому я в активі?» («УВ» ч. 26/1452 за 25. 6. 1961 р.). Я не збирався дискутувати з п. Юрмою, а хотів лише викласти мої міркування про стан політичної еміграції з позицій людини, безумовно, молодшої від п. Юрми. Моя стаття або відповідь написана була якраз не для переконання п. Юрми, бо його, напевно, ніхто не переконає й не доведе йому, що бути в пасиві це значить зменшувати ударну силу української нації в її боротьбі за визволення, а для тих, яких саме й треба переключити з пасиву в актив.

Звичайно, я не думав, що знайдуться оборонці неймовірних позицій п. Юрми, позицій антиукраїнських, щоб не сказати більше. І коли я приневолений писати ще й цю статтю, то теж не думаю про п. Ів. Овечку, ані йому подібних, а думаю, що треба покласти край безпринципності в нашій пресі (див. «ПРОМЕТЕЙ» за 27. липня ц. р.).

Демократії властива толерантність. Але кожний демократ і демократично думачий публіцист мають знати, де кінчається толерантність добра і де починається толерантність зла. Я написав статтю, бо я проти толеранції зла, проти безпринципності в кардинальних питаннях нашої визвольної політики і вважаю, що підтримування позицій п. Юрми, чи якимсь способом їх виправдання нікуди не веде, — лише до «За синім океаном» Юрія Косача, цебто до дезерції і зради, — ще раз це підтверджую.

Я не дискутую і не писав для дискусії, а твердив, що блокувати українське політичне життя й заклякати українську молодь не брати участі в активній політичній боротьбі — це не тільки шкідлива для української справи, а провокаційно-зрадницька позиція, бо якби й справді ті батьки були такі погані; якщо й справді наші політичні організації зовсім недосконалі, то чи ж український патріот має кликати до бойкоту тих організацій, чи вимагати активного втручання молоді й усього громадянства до їхнього оздоровлення. Для того я й написав статтю, що ми маємо всі, без різниці, батьки чи сини, тим нашим організаціям допомагати; для того й було написано статтю, щоб там, де рідшають лави отих труженників (а вони таки рідшають) наших батьків

поповнити їх свіжими, молодими кадрами. Я навіть думав назвати свою статтю «В обороні старших» від нападу «молодих» неробів, і, може, тоді п. Овечкові не було б підстав писати його ревелюції. Я й сьогодні не думаю, що варто в нашій пресі давати статті типу статтів п. Юрми, бо не тільки публіцист, а й редактор мають знати межу між добром і злом.

Але чи хочемо ми дискутувати, чи ні, проте мусимо сказати кілька слів п. Овечку, який, не второпавши до пуття де дзвін, а де грім, зовсім не орієнтуючись хто такий Юрма і чого він хоче, почав бити на сполох, кличучи до оборони покритого Юрми і йому подібних з беззлавної пасиви.

П. Овечко чомусь зачислив мене до старих і обурився, що я взяв на себе сміливість заперечувати «молодому» Юрмі. П. Овечко обиднувачу мене, що я п. Юрмі «пришиваю дело» дезерції і зради, але кожний, хто прочитав ту писанину Юрми, ні до якого іншого висновку прийти не може. Хоч п. Овечко ніби й обороняє толеранцію, але, на превеликий жаль, толеранцію злочинну. Проте, з великим завзяттям накинувся п. Овечко на мою особу, нагороджуючи мене ось такими епітетами: «лайливий», «безсовісний», «себелюб», «безпідставний чваняко», «задріпливий», «брак доброї поведінки», «порушник української журналістичної етики» і т. д. і т. п. Коли взяти під увагу, що ані п. Овечко мене не знає особисто, ані я його, і що я його ніколи і в вічі не бачив, то стає таким дивним і незрозумілим такий каскад добірної лайки на мою адресу — цей прояв його «журналістичної етики».

Що ж спонукало мене стати в обороні старших, тобто отих зненавиджених «нічних банкірів», «проклятих» батьків, за висловом п. Юрми?

Неправдиве насвітлення справжнього конструктивного діяння української самостійницької спільноти.

Я проти наперед розрахованого, зловмисного виступу Юрми тому, що я за збереження доброї пам'яті тих жертв наших старших і молодих, які створили неспроможні цінності й, до речі, без діяння яких наших політичних — отих немих п. Юрмі — організацій ОУН, УРДП, УНДС та інших ніколи не було б створено. Хоча, правду кажучи, п. Овечко, підспівуючи п. Юрмі, твердить, що те все постало поза всяким впливом наших політичних організацій.

Ми не твердили, що ми задоволені з

сучасного стану наших політичних організацій, але лише констатували фактичний стан, бо мусимо виходити у всіх своїх політичних потягненнях з реальної дійсності, а не з уявних кабінетних фантазій. І коли в такому стані наша еміграція має ті здобутки, то значить, підпираючи наші політичні організації, ми можемо створити ще більші цінності. Байдуже з яких політичних угруповань — ОУН(р), ОУН(с), УРДП, УНДС чи інших — ці люди походять, байдуже які політичні організації на них впливають, але факт, що ті люди роблять велику українську справу, ті люди були й є завжди на передових позиціях боротьби проти імперської Москви та польського чи ще будь-якого поневолення.

Ми, представники української політичної еміграції, не можемо приділяти максимум уваги пасивним та ще й з претенсіями одиницям, не можемо достосовувати нашу політичну акцію до тих, що стоять осторонь. А навпаки — мусимо завжди тримати прапор правди й принципової позиції в обороні головних підстав існування й розвитку ук-

раїнської нації; завжди обстоюючи принципи української незалежної держави; включати в коло державно-творчо мислячих усіх тих, що стоять збоку, саме отих, про яких п. Овечко говорить: «О, їх багато!». Не безпринципністю, не потуранням інстинктам підлости, незначности, меншости, а підтриманням більшости, чесности, відданости, жертвенности українській справі можна включити в боротьбу за велику справу всіх сьогодні з огляду на ті чи інші причини байдужих.

Така відповідь «молодому» Юрмі і його оборонцеві Ів. Овечку, які заклякують українську молодь і українське громадянство тут, на еміграції, «блокувати українське зачумлене політичне коло», що є нічим іншим, як водою на хрупкий млин блокування українських визвольницьких аспірацій там, за залізною заслоною, потрібна.

Чистими й ясними та безкомпромісовими мають бути наші пляни на майбутнє, бо в українській визвольній боротьбі, боротьбі безкомпромісовій в ім'я великої ідеї для овечих сліз немає місця.

Юрій БУЛАТ

Українські науковці на III конгресі в Голландії

Від 21. по 26. серпня 1961 р. в Утрехті (Голландія) відбувся III-й міжнародний конгрес порівняльної літератури. В конгресі взяли участь представники багатьох країн з заходу та з-поза залізної завіси (Польща, Угорщина, Румунія, Чехо-Словацька) у кількості понад 200 осіб.

Основною темою конгресу була література не світових мов, а між ними й українська. А крім того обговорювали методологію порівняльних літератур. Можна сказати, що це перший подібного роду конгрес, де до слова прийшли такі літератури, як голландська, румунська, швейцарська, португальська та інші. Офіційними мовами конгресу були французька та англійська.

З українських учених на цей конгрес зголосили свою участь проф. Кость Біда з Оттави, д-р М. І. Мандрика з Вінніпегу та відомий не тільки українцям, а й усьому світові український учений д-р проф. Яр. Рудницький з Вінніпегу. Правда, приїхало на конгрес тільки два — д-р Біда та проф. Рудницький, а д-р Мандрика передав свою доповідь, щоб прочитати на конгресі й вона носила тему: «Українсько-канадська література». Доповідь що прочитав на конгресі проф. Рудницький 22. 8.

Доповідь д-ра К. Біди була на тему: «Вплив Шекспіра на українську й інші слов'янські літератури». А доповідь д-ра Рудницького мала за тему «Національне й універсальне в творах Т.

Шевченка». Обидві доповіді були прочитані і продискутовані 25. 8.

Шевченківська доповідь була виголошена з нагоди сторічного ювілею Т. Шевченка, і це була єдина доповідь про Шевченка на міжнародному форумі в 1961 році.

З нагоди конгресу заходами УВАН у Канаді відбулася виставка нової наукової літератури. Виставлено твори Шевченка і про Шевченка, що їх після конгресу передано до бібліотеки Утрехтського державного університету.

Конгрес пройшов з повним успіхом. Завдяки участі в конгресі наших учених з Канади, на нім була заступлена й українська наука. З другого боку, з прикриття треба відмітити, що українські вчені з інших країн не поцікавилися цим конгресом, а особливо наші літературознавці з США та з європейських країн залишилися байдужими до конгресу.

23. 8. літератори III-го конгресу були прийняті в міській ратуші Утрехту. Від імені міської влади промовляв муніципальний радник Й. Д. М. Бардет, висловлюючи найкращі побажання та успіху конгресові. У відповідь, з словом подяки промовляв головуючий на цьому конгресі Марцель Е. Бамайллон.

Канадські гості відвідали також своїх нечлених земляків, замешкалих в Утрехті, та висловили своє захоплення з «нашої» Голландії.

В. ГЕРАСИМЕНКО

Національне питання в програмі КПСС

(Закінчення з 4-ї сторінки)

зряддя тієї «диктатури більшости над меншістю».

Програма визнає (признається кремлівський оракул), що деякі національні відмінності, а зокрема мову й звичаї, не дається так то легко звільнювати й зліквідувати та злити всі нації в єдине. Це потребуватиме довшого часу. А значить — потрібен буде надовгий час той залізний обруч, який би мав утримувати всі «народи СРСР» вкупі, в «добровільному єднанні», й ім'я якому «диктатура», при допомозі апарату насильства. І «комунізм» настане вже, але кремлівський оракул не має певности, що все раптом не розпадеться, якщо попустити й дати людям свободу вибору й самовизначення при «комунізмі», — не має певности, що так склепана імперія не розпадеться, якщо не здійснювати послідовно і неухильно «диктатури більшости над меншістю».

Оце вам і «комунізм» за 20 років! І ось через це ціла «програма» рябіє дивовижними протиріччями й скидається на галімацію, творячи яку хтось пив безперервно і в чаду оп'яніння все те понаписував. Та в дійсності вона має два пляни і той що писав — знав що робив і чого він хоче.

На сповід — це прогресивна програма, спроектована в інтересах також усіх уярмлених народів світу. Також на сповід — це є програма побудови комуністичного раю на землі в найкоротший, ударний термін.

В дійсності ж — це реакційна програма московської червоної контрреволюції, червоного фашизму, скерована проти цілого ряду народів, замучених силою в орбіті Московської імперії,

направлена на затримання, розквіт і зміцнення тієї імперії, не шкодуючи нічого й резигнуючи з усіх понять чести, гуманности, толерування людських прав, тощо. Також резигнуючи з пошанівку людського глузду. При такому цинізмові й аморальности її авторів само собою постає питання, що якби навіть справді було отак побудовано «комунізм», то для чого ж він? Кого може вабити царство безправних і безсовісних істот, під проводом комуністичних пастухів з МВДівської герлігою, — істот вихаластаних з усіх національних ознак і гордості, позбавлених усіх прав і людських аспірацій, в ім'я тільки того, щоб «безплатно їсти». Вівці теж їдять безплатно, але потім їх стрижуть і здають шкуру.

Тільки ця аналогія може виникнути в кожній чесній душі після перечитання кремлівської програми в питанні національним, після намальованої в програмі картини вирівняння всіх народів СРСР по дешевому московському стандарту.

І тільки єдиний промінь пробивається з того душного мряковиння отак напушеного кремлівським оракулом: це факт, що оця програма покалічення й винищення низки народів СРСР — це ще тільки програма. Від неї до її здійснення так само далеко, як далеко від сучасних «тунейдців» з голоду до завтрішніх «комуністичних тунейдців» з жиру. Навіть коли це трансформування людей КПСС буде здійснювати кулею й мотузкою, згідно його законів диктатури абсолютної меншости над абсолютною більшостию.

І. БАГРЯНИЙ

ВИДАННЯ „ПРОЛОГУ“

У видавництві дослідного і видавничого об'єднання «Пролог» в Нью-Йорку появились шість видань із серії суспільно-політичної бібліотеки «Прологу».

«Злочини комуністичної Москви в Україні в літі 1941 року». 86 стор. Ціна 50 центів.

Напередодні німецько-советської війни в 1941 р. і в перших днях війни НКВД винищило тисячі українців у в'язницях Львова, Стрия, Дрогобича, Рівного, Умані, Вінниці і в інших містах України. В брошурі надруковано понад 50 свідчень очевидців тих ганебних подій, в тому свідчення кореспондентів двох американських газет, які в той час мали нагоду бути у Львові. В брошурі багато знімків.

Богдан Кравців: «На багрянному коні революції» («До реабілітаційного процесу в УРСР»). 62 стор. Ціна 50 центів.

Студія Б. Кравцева написана з приводу т. зв. реабілітацій українських письменників в УРСР. Автор розкриває картину жахливого погрому української літератури в 30-х роках (89 знищених або замучених в тюрмах і концтаборах українських письменників, 212 змушених замовкнати і 22 із репресованих, що залишилися в живих і були реабілітовані, 42 нереабілітовані, що померли або ув'язнені, 83 письменники емігрували).

К. Кононенко: «Колоніальний вжиск — основа советської індустріалізації». 27 стор. Ціна 20 центів.

Автор англомовної студії про українсько-російські економічні взаємини, що появилася два роки тому, дає тепер переконливий причиною для пізнання економічної експлуатації України Москвою.

Василь Маркус, Ярослав З. Пеленський: «Питання національної політики СРСР». 107 стор. Ціна 75 центів.

В лютому 1956 р. відбувся XX з'їзд КПСС, на якому Хрущов зробив відому спробу відмежувати себе від найбільш злочинних рис політики Сталіна. В кілька місяців після того прийшли відомі події в Польщі й Угорщині, в яких навіть місцеві комуністи піднялися проти російського імперіального централізму. Подібні тенденції виявилися також серед неросійських народів СРСР. Загострилася зокрема національно-визвольна боротьба українського народу. Автори дають аналітичну картину всіх згаданих процесів та розкривають наростання нової шовіністичної російської реакції.

Роман Рахманний: «Кров і чорнито». 139 стор. Ціна 75 центів.

Р. Рахманний (псевдонім), український публіцист, колишній редактор «Української пресової служби», що появилася в Німеччині в перших повоєнних роках, газети «Час» і співредактор «Української трибуни», друкував рівночасно свої статті у швейцарській, голландській, французькій, канадській і іншій західній пресі. Темою його статтей служила йому насамперед ведена в повоєнних роках боротьба українського визвольного підпілля й УПА на українських землях, і про неї він інформував чужинців. Крім того, його статті заторкують різні аспекти української зовнішньої і внутрішньої політики.

Дмитро Соловей: «Політика ЦК КПСС у плануванні розвитку промисловості та промислових кадрів на Україні». 108 стор. Ціна 75 центів.

(Закінчення на 12-й сторінці)

ОДУМІВЕЦЬ

В. ГРИГОРЕНКО

Вечір юних талантів у „Верховині“

Оселя Українського Робітничого Союзу «Верховина» децю нагадує нам рідний український куточок на Батьківщині. Але тут, в Америці, вона стає такою рідною, бо в цій мальовничій оселі, в справжньому гаю, на горах з чистим прохолоджуючим повітрям наша людина знаходить фізичний і моральний відпочинок.

В цей літній сезон «Верховина» стала багатолюднішою. Тут тижнями і місяцями відпочивають відпускники з родинами. Тут і молодь знаходить для себе розвагу. Велике джерельне та проточне озеро, спортові майдани і концертна естрада на свіжому повітрі, — це те, що потребує молодь для своєї діяльності під час відпочинку. По суботах влаштовуються концерти і забави та танці при участі славної в США оркестри **Б. Гіряка**. Згідно розпорядження голови Робітничого Союзу **Батюка**, який постійно перебуває в оселі, часто влаштовуються виступи найкращих українських мистецьких сил. В оселі влаштовано курси українознавства, дитячий відпочинковий табір і вишкільно-виховний табір Юного ОДУМу. Зранку і до вечора по всій «Верховині» лунає українська пісня і музика. Її передають через гучномовці центрального будинку оселі з юнодумівського табору. Біля вхідних дверей цього табору, щовечора співають і танцюють дівчатка та хлопці юного ОДУМу.

Чудово, мило і весело, тепер у «Верховині». Хто на ній не побував, той багато втратив. Але наворотити завжди не пізно.

Дуже важливим і потрібним для справи розвитку українського національного мистецтва, української пісні, музики, балету і народного танцю є показ юних талантів. Керівництво оселі, а особливо голова Українського Робітничого Союзу п. Батюк іде на зустріч цій справі.

З ініціативи ред. Миколи Степаненка перший показ юних талантів відбувся в суботу 29. липня ц. р. в концертній залі оселі. Цей показ названо ініціатором «вечором попиту юних талантів». В ньому взяли участь зовсім молоді таланти, від 14 до 18 років. Вечором керував ред. М. Степаненко.

Першим виступом була гра на фортепіано, що її виконувала 17-тирічна Ульяна **Желахівська**, з Бавнд-Бруку. Ця талановита юначка відвідує філадельфійську консерваторію по класі фортепіано, що нею керує проф. Антон Рудницький. Ульяна **Желахівська** є ученицею 12-ї класи середньої школи (гай-скул) і разом з тим відвідує школу українознавства при місцевій парафії УА-ПЦ. Молода піаністка виконала «Грецьку сонату», яку присутні сприйняли з захопленням. Виконання було мистецьке.

Другою виступала Тамара **Вожаківська**. Вона також зовсім молоденька, — їй лише 18 років, а вона вже встигла закінчити не тільки гайскул, але й середню балетну школу та відвідувала ньюаркську балетну академію. Ще перебуваючи в балетній школі, Тамара **Вожаківська** здобула в минулому році визначну перемогу в змаганні 50-х найліпших учасників молодих адептів балету, спонзорованого балетною фундацією штату Нью-Джерсі. Потім вона була вибрана, з-поміж найкращих, до Гарден стейт балету.

Тамара **Вожаківська** планує і далі удосконалювати балетне мистецтво, не забуваючи надавати йому українських форм і змісту. Вона вже самостійно творить хореографічні композиції для українського балету. Однією з таких її хореографічних композицій є балетний танець «Українська шумка», муз. Дресовського. Вона його й показала на цьому вечорі.

Починаючи повільними кроками та роблячи складні балетні фігури на носках, балерина, з прискоренням темпу

музики, пришвидчує рух, показуючи все нові і нові фігури. В загальному тяжко нефахівцеві балетної справи описати виконання танцю, але в цьому випадку звичайному глядачеві було видно і зрозуміло, що його виконує вільно й уміло талановита юначка. Їй, молодій і гарній, імпонував чудовий український балетний костюм. Балетний танець «Українська шумка» справив на присутніх дуже приємне враження і надовго залишиться в їхній пам'яті. Під грім бурхливих оплесків вона закінчила цей танок, музичний супровід якого провадили її батько проф. Симон **Вожаківський** (піано) і керівник оркестри **Гіряк** (акордеон).

На залю, під музику оркестри **Гіряка**, вибігло двоє молодят в українських убраннях. Це Валя **Бережна** і Славо **Гавришук** з Філадельфії. Вони юні одумівці. Тепер перебувають у «Верховині» у вишкільно-виховному таборі Юного ОДУМу. Вони танцюють «Гуцулку», одну із видів коломийки. Любо і мило було дивитись на цю пару юних талантів. Окремі варіанти цього танцю настільки сподобалися публіці, що вона не витримала до кінця і вже почала оплескувати. Під оплески вони його і закінчили.

Четвертою виступила **Лідія Кошман**. Вона проспівала підряд три пісні. Першою пісенькою була італійська; другою — «Не співайте мені сеї пісні», — слова **Лесі Українки**, музика **Січинського**; третьою — арія з оперетки-казки «Івасик Телесик», муз. **Фоменка**. При фортепіано була пані **Фона Кульчицька**. **Лідія Кошман** своїм сопрано надзвичайно потішила слухачів, які з великим захопленням слухали її чудове виконання. Ми, на жаль, не маємо ширших відомостей про цю талановиту панночку, щоб подати їх в цій замітці для ширшого знайомства з читачами, але це не наша вина. Про те, як пройшов виступ **Л. Кошман**, свідчили ті теплі оплески, якими її нагороджувала публіка.

Програма виступів юних талантів доходила до завершення, бо час був обмежений. Її завершили таланти Юного ОДУМу. Хто ж вони? Це «лисички». Їх так називають по-пластунськи у Філадельфійському відділі Юного ОДУМу, хоч вони більше виглядають на голубок. Їх вісім в українських убраннях і уквітчаних намистами та різно кольоровими стрічками. Одна з них уже знайома публіці з танцю «Гуцулки», — це Валя **Бережна**. Іншими були: **Ела Бер**, **Валя Жиборт**, **Люба Литкевич**, **Соня Шевчук**, **Тамара Федоряка**, **Зоя Граур** і **Тамара Станкевич**. Не залежно від того, в якому порядку вони тут поіменовані, всі вони належать до юних талантів, бо обдаровані тим, чим може Бог обдарувати юних українських патріоток. Одними з улюблених їхніх танців є «У сусіда хата біла» і «Дощик». Вони вирішили продемонструвати свої таланти на цих танцях. Зміни убрань не було. «Дощик» вони танцювали босими, і мабуть тому, що під час дощу в нас, в Україні, ходять босими, щоб освіжити Божою водичкою ноги. Як перший, так і другий танок вельми сподобалися публіці, бо вона завчасно почала вітати танцюристок оплесками, продовжуючи їх, під такт музики і танців, аж до самого кінця.

І ці дівчатка, як і попередні виконавці, справили гарне враження на присутніх.

Це був перший показ юних талантів в оселі «Верховина». Але він не останній. Судячи по зацікавленості нашої громадськості і по тих стараннях, що їх виявляє Український Робітничий Союз. До таких старань слід також віднести і д-ра **Г. Нічку**, який у цій справі багато допомагає.

Ініціатива оселі «Верховина» в справі організації виступу юних талантів повинна перенестися і до інших українських осель, а в осінній і зимовий

Микола ВІРНИЙ

Український Пласт у Німеччині

(ДО П'ЯТИДЕСЯТИРІЧЧЯ)

Англійський генерал Роберт Бейден-Павел, перебуваючи в Південній Африці, переконався, що в бойових операціях нерідко відповідно вишколений еояк, проникаючи у ворожий стан, може нанести ворогові великої шкоди. І ця хоробрість людини чи групи людей може принести перемогу армії, перед тим зв'язаної діями ворога. Пішовши у відставку, генерал реалізував свої думки щодо вишколу молоді. Він став ініціатором нової виховної організації молоді.

В 1908 р. Роберт Бейден-Павел видав книжку «Скаутінг для хлопців». Вона послужила основою для поширення скавтського руху в різних країнах світу.

На нашій батьківщині-Україні перші лажки Пласту засновано 1911 року. А 1914 року на землях Західної України формально створюється українська організація Пласт. Наш Пласт є одним з національних галузок світового скавтингу.

Ще перед 1952 роком у Німецькій Федеральній Республіці було близько п'ятох тисяч української пластової молоді. З кожним роком лави її меншали. Українські сім'ї мандрували в нові країни поселення. Там же відроджував своє життя й український Пласт. Сьогодні найсильнішим чисельністю є Пласт у США та Канаді. Менш чисельними є пластові групи в Англії, Австралії, Бельгії, Франції. В Німеччині найбільший осередок є в Мюнхені. Кількісно слабші є в Новому Ульмі, Штутгарті, Пасау, Регенсбурзі, Ганновері.

Ось уже восьмий рік українські юначки й юнаки щоліта з'їжджаються в літні табори. Цього року їхнє перебування в ньому є особливим. Українська пластова молодь у всіх країнах свого перебування врочиство відзначає п'ятидесятиріччя існування своєї організації.

В неділю 13. серпня в українському пластовому таборі Гохланд біля Кенігсдорфу (Горішня Баварія) український пластуні й пластунки відкрили святкування п'ятидесятирічного ювілею з дня заснування їхньої організації. До табору прибули батьки юначків і юначок, представники українських Православної і Греко-Католицької Церков, представники громадських організацій, установ та представників уряду Баварії.

День відзначення п'ятидесятиріччя українського Пласту в Німецькій Федеральній Республіці почався літургіями, які відправлялися для католицької молоді Єпископом Платоном **Корнільяком**, а для православної — о. прот. Палладієм **Дубицьким**.

Серед гостей був присутній основоположник українського Пласту на рідних землях Дрот — д-р Олександр **Тисовський**.

Офіційну частину пластового торжества відкрив пластун-сеньйор **Демян Пеленський**. Від імени пластунів Німеччини передано найстаршому пластуну України скромний подарунок в честь п'ятидесятиліття пластового руху і його семидесятиліття — рельєф обличчя, виконаний студентом мистецтва **Богданом Студанським**.

Звертаючись до пластової молоді, д-р Олександр **Тисовський** висловив їй такі побажання: «...Пластовий закон підтягає вгору, до висот, до краси, до ідеалів, усе ближче до того шару людей, що надають життя людині, громаді, народу, а то й цілому людству зміст і ціль. Ось, власне, туди, до верхів, до краси, до пластових ідеалів щоб ви, моє пластоє товариство, звертали свій зір, щоб не прив'язувалися до порожніх самих у собі вигадок цивілізації. Не знижуйтеся, а любуйтеся в чистоті життя, як у чистому подихові величній природі під час ваших вправ і мандрівок.»

«І ви будете мені свідками, аж до послідніх земель», — такими словами, які записані в діяннях апостольських, розпочав своє звернення до української пластової молоді сеньйор-пластун отець **Гриньох**. »В цих словах криється величеське послання для української молоді, зокрема тієї молоді, що старасться і далі нести ті ідеї, що їх дає пластова організація, плекаті їх, розгортати, не зважаючи на те, на землі якої країни ця молодь стоїть. «Бути свідками» того, що є життєві вартості, які немирущі — любов до Бога, любов до Батьківщини, любов до волі. Викарбуйте ті три ключі-ідеали у своїх серцях. І ніколи не забувайте, що в ім'я тих ідеалів, в ім'я волі, що її хтось інший придушує, ви мусите відзначувати свої великі свята на чужині. Оце й є ваше послання, ваша служба «бути свідками...», що ви залишаєтеся вірні тим святым ідеалам.»

Далі пластун-сеньйор керманіч д-р **Тарас Фіголь** говорив від Головної Пластової Булави, осідок якої є в Америці. Др-Фіголь згадав про видання книжки-посібника для вихователів пластової молоді «Життя в Пласті». Автором її є д-р **О. Тисовський**.

Під кінець офіційної частини пластун-сеньйор **Кальваровський** прочитав телеграми і листи, що надійшли з усіх кутків земної кулі, де поселені українці.

Вечором пластунки й пластуні разом із своїми батьками, виховниками та організатором пластового руху **Дротом** зібралися біля ватри. Пісні, деклямації, жарти, сміх — українські юначки й юнаки та всі що коло них серцем і душею полинули з чужини туди до берегів, об які плеще святий і непокірний Дніпро-Славути. **Микола ВІРНИЙ**

Біля престолу слави

28. липня, в день упокоєння св. рівноапостольного кн. Володимира, 18 років тому в катедральному соборі св. Юрія Переможця у Миргороді на Полтавщині Преосвященнішим Єпископом **Сильвестром Лубенським** та Миргородським в мирі професором Київського університету **Ст. Юхим Гаєвським**, нині Архiepіскопом Австралійським і Ново-Зеландським **УАПЦ**, було висвячено відомого церковно-громадського діяча-агронома **Костю Даниленка** (Данилевського) на священника, що після висвяти звернувся до переповненого вірними храму з такими словами: «...Горе нам! Україна, запалена окупантами, горить в огні! Храми наші знищені, зруйновані, пограбовані, поругані й осквернені кремлівськими безбожниками. Ті, що стали в оборону відчизни і віри: митрополити, архієпископи, єпископи, тисячі духовного війства, сотні тисяч боголюбивих вірних

вкрили своїми невинними трупами далекі шляхи до сорока концентраційних таборів совдепів! Злустіла наша духовна нива, бо не стало ні архієпископів, ні пастирів. Сьогодні я свідомо надів священничі ризи і взяв важкий хрест, щоб у моїх руках він був легким, щоб цією непереможною зброєю Христа боронити: ЦЕРКВУ, НАЦІЮ І НАРОД!

18 років благовістує о. **Костянтин** євангельську науку, як на рідній землі, по таборах єкитальщини в Європі, та вже більше десятка років за океаном; за ідейне, безкорисне й сумлінне служіння й благовістя о. **Костянтин** нагороджено всіма священничими нагородами із митрою!

Знаменуючи день свого 18-тилітнього служіння Престолові, у неділю 6. серпня ц. р. в церкві св. Миколая в Алентавіні о. **Костянтин**, як настоятель цього храму, після Богослуження, разом з усією Христовою паствою, молебно й усердно молився до своїх небесних покровителів свв. рівноапостольських — царя **Костянтина** й князя **Володимира**, благаючи у них свого небесного опікуєства на грядучі дні. І «многі літа» церковного хору наповнили храм.

Після цього, за скромною трапезою, в парафіяльній залі о. **Костянтин** привітав голову парафіяльної ради **Ол. Фрітцлер**, а голова сестрицтва св. Софії пані **Ганна Чубенко** піднесла букет роз-
(Закінчення на 11-й сторінці)

період, — в клуби та домівки молоді. Такими імпрезами буде створено заохочення і подано надхнення молоді для розвитку і ширення українського національного мистецтва в Америці. А тим часом нашим виконавцям музики, балету, співів і народних танців на цьому першому показі юних талантів побажаємо сил, здоров'я й успіхів в їхній майбутній мистецькій діяльності.
В. ГРИГОРЕНКО

Врочисте посвячення фундаменту власної церкви

В неділю 16. липня українці-вірні Свято-Покровської парафії прибули на посвячення фундаменту власної церкви в Гайндмарші Аделаїда. Після величавої архиерейської служби Божої Єпископ Об'єднаної Єпархії УАПЦеркви **Донат** з настоятелем парафії священни-

Високопреосвященний Владика **Донат**, голова Консисторії Об'єднаної Єпархії УАПЦ в Австралії й Новій Зеландії, вмуровує святі мощі в фундамент новобудованої церкви св. Покрови в Аделаїді.

ком о. **Плічковським** та дияконом о. **Мацем**, в супроводі церковного хору та при великій кількості прихожан, відправили традиційне посвячення фундаменту нової церкви з замуровуванням престольного Хреста та закладанням у фундамент святих мощей.

Якраз середина австралійської зими, але день випав соняшний, лагідний і теплий.

Площа, де буде побудована нова церква, розташована в густо заселеній око-

лиці Аделаїди, довкола якої живе більшість українців Південної Австралії. Рівно ж доїзд до нової церкви буде швидкий і зручний, бо площа лежить лише 50 метрів від 9-ї автобусної зупинки по рухливій Портової дорозі.

Сама церква буде збудована в традиційному українському стилі з деякими модерними рисами. До традиційності ззовні належать два куполи з хрестами, один спереду, а другий посередині даху. До модерних рис належатиме високий парпет спереду, аж до першого купола, широкі на весь фронт сходи та жовтого кольору спеціальний камінь, з якого будуть поставлені стіни.

Кошти для будови церкви були щедро пожертвовані вірними цієї ж парафії.

Будову церкви передано українській будівельній фірмі **Хоменка**, яка сподівається викінчити будову перед наступним Великоднем.

П. ВАКУЛЕНКО

Біля престолу слави

(Закінчення з 10-ї сторінки)

кішних, живих квітів із свого квітника. В дружній Христовій громаді о. Костянтин розповів своїм вірним кілька сторінок із книги свого багатогранного церковно-громадського буття: в Україні, на Соловецькій каторзі, й на еміграції.

Тут же фінансовий секретар парафіяльної ради **Федір Чубенко** зачитав привітання, що надійшли на адресу о. Костянтина від його старих друзів і приятелів, а саме: мит. прот. **Петра Стельмаха** — з Нью-Йорку; проф. **Ол. Масловського** — з Чикаго; проф. **Ол. Сенько** — з Трентону; проф. **П. Г. Чупруна** — з Філадельфії; інж. **С. А. Чалишова** — з Вейну Пенна; **Д. Й. Паламаренка** — з Форт-Вейну (Індіана); проф. **В. П. Каралупа** та проф. **І. В. Зазворського** — з Аленгавну; **Івана Кучеренка** й **П. С. Мисика** — з Торонто (Канада); як також з Детройту, та інших штатів, в яких звучав один основний лясит-мотив: «Молись! Благословуй! І скеровуй свою Христову паству на служіння Божого й багатостраждальній Україні — на довгі літа!»

Марина ДАНИЛЕВСЬКА

Коротко — з життя на чужині

Представники українських спортивних товариств Канади та США відбули нещодавно в Нью-Йорку першу нараду, на якій розглянули низку актуальних проблем спорту, головню справи футбольних ленок, та оцінили стан українських заокеанських футбольних команд. Найбільше уваги присвячено справі щораз частіших переходів передових українських спортсменів з аматорських до професійних команд. Як тільки висунеться вперед якийсь український спортивний талант, негайно його починають переманювати професійні клуби, пропонуючи високі платні та всякого роду персональні вигоди. Представники канадських клубів «Тризуб» і «Україна» звітували, що через постійний відхід спортсменів до табору професіоналів клуби не могли як слід відбутися змагань за першість, через неможливість виставити команди, які б мали склад виключно з самих українців. Це велика шкода, бо українські аматорські команди, зокрема футбольні, за океаном придбали собі хорошу славу. Наприклад, рік тому українська футбольна команда «Тризуб» з Філадельфії в змаганнях між 273-ма аматорськими командами здобула чемпіонат з футболу США.

Серед молодшого українського покоління у вільному світі проявляється чимало мистецьких талантів. Між ними на одно з перших місць висувається молодий, сьогодні 18-тирічний, піаніст **Роман Рудницький**. У недавньому мистецькому фестивалі, що його влаштувала в м. Паттерсон (США) «Нью-Джерси Філгармонік Сосасти», **Роман Рудницький** здобув перше місце між 124 змагунами в класі «сеньйорів». Авдиторію молодий піаніст полонив виконанням концерту Г-дур **Моріса Равеля**. **Рудницького** супроводила 75-членна оркестра під керівництвом **Волтера Шодера**. В одній з рецензій концерту читаємо:

«**Роман Рудницький**, як піаніст, має все: вогонь, блискучість гри, непомиль-

ну техніку, кипучий ритм, велику скалко динамічних та звукових красок, музичне зрозуміння та дозрілість далеко вищу від його років. Це віртуоз першої класи в гри на піаніно; він — учень **Розіни Левін** — має тепер шанси стати нарівні з **Ван Клейбурном**. Сотні звеличниць його таланту, яких він здобув у **Петтерсон** своїм знаменитим виступом та скромною поведінкою, слідкуватимуть з великим зацікавленням за дальшими блискучими успіхами цього незвичайно талановитого юного піаніста».

Шевченківський Комітет у Великобританії

в спілці з

„FRIDAY PRODUCTIONS“

(англійська аматорська театральна компанія з 51 учасників)

опцим довають до відома англійської й української публіки, що 19. вересня, о 7-30 год. вечора в **Criplegate Theatre, Golden Lane, City of London**, буде поставлено в англійській мові прем'єру вистави

„ПІСНЯ З ТЕМРЯВИ“

інсценізацію з творів і життя **Т. ШЕВЧЕНКА**

В ПРОГРАМІ: „КАВКАЗ“ — хоральна драма; „НАЙМИЧКА“ — інтерпретація поеми сценічними засобами; „ГАМАЛІЯ“ — ораторія, міміка й екзотика звичаїв заповорожців та побуту турецького двору; „ПРИЧИННА“ — одноактовий класичний балет, з танком русалок. Рецитації із сценічними ефектами: „Розрита могила“, „Чигирин“, „Три шляхи“, „Мені тринадцятий мивало“. Пісні: „Садок вишневий коло хаги“, „Чого мені тяжко“, „Думи мої“, „Тече вода в синє море“ та інші. Кольористі строї, музичний супровід по мотивах українських народних пісень, мистецька хореографія, ефективне освітлення сцени.

Квитки в ціні 0:08:06, 0:06:06, 0:04:06 можна вже набувати в

Shevchenko Centenary Committee, 49, Linden Gardens, London, W. 2.

При гуртовому закупі квитків — опуст.

Доїзд підземкою до станції **Aldersgate**.

З великим сумом повідомляємо членство УРДП і українське громадянство, що по тяжкій і довгій недужі 4.8. 1961 р. о 9-й год. 45 хв. на сороковому році життя в Мюнхені (лікарня «Ам Бідерштайн») помер член УРДП, ЛСП і СУВІ

Іван Трохимович ДАЦЕНКО

Покійний народився 9. жовтня 1921 р. в селі Добровода біля Умані. Поховано його 7. 8. 1961 р. о 13 год. в Мюнхені, на кладовищі Вестфрідгоф.

Спи спокійно, Друже, хай гостинна чужа земля буде Тобі легкою

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ УРДП

Академія вшанування пам'яті ректора проф. д-ра І. Мірчука

23. 6. ц. р. Український Вільний Університет в Мюнхені влаштував у залі баварського Віртшафтсміністеріум академію вшанування пам'яті покійного свого ректора проф. д-ра **Івана Мірчука**. Академія відбулася в день загальних зборів професорської колегії УВУ. Прибувши на збори професори тим самим мали можливість вшанувати пам'ять ректора.

На академію прибули дружина і дочка покійного, представники обох українських Церков, наукових установ та політичного світу м. Мюнхена. З німецьких представників були присутні: член кураторії УВУ проф. д-р **Г. Райнфельдер**, президент Німецько-Українського Товариства д-р **Ф. Федер**, ректор **Ф. Штеммер** та інші.

Академію відкрив ректор УВУ проф. д-р **Ю. Панейко**. В своєму короткому слові він сказав: В книгу історії вписано багато імен незабутніх, як у доброму, так і в злому. В цю книгу вписані безсмертні імена тих творчих духів, яким доля дала змогу зрозуміти і схопити духа людства в його безіменному стражданні і безіменній любові. Це імена тих, які залишили людству великі діла, непрямуючи безсмертні твори, які не міряються межами часу.

Поруч цих героїв стоять теж і інші великі мужі, люди, тихої, смиренної праці, які з повним самозапереченням працювали для добра культури свого народу, за них терпіли і життя своє віддали. Жодне сяйво героя, жодна героїчна велич не освітлює їхні чола, жодні пісні не постали на їхню честь, а проте їхні імена вписані в книгу їхньої батьківщини і випалені огненними знаками пошани.

До таких в українській еміграції заслужених мужів належить теж покійний ректор УВУ **Іван Мірчук**...

Потім виступив з промовою член кураторії УВУ проф. д-р **Г. Райнфельдер**, який особливо теплими словами згадав свої особисті зв'язки з покійником в часи, коли він працював у баварському

міністерстві культури й освіти, а покійний ректор часто заходив до нього в справах УВУ. Проф. **Райнфельдер** покійника згадував, як великого українського філософа, який в тяжких специфічних еміграційних умовах умів поєднувати теорію з практикою. При цьому промовець підкреслив значення Українського Вільного Університету для українців у вільному світі. Він сказав, що німецькі вчені вважають Український Вільний Університет дослідним університетом.

Опісля виступив проректор УВУ проф. д-р **О. Кульчицький**, який у своєму вичерпному докладі навітлив наукову діяльність ректора **Мірчука** та подав аналіз його наукової праці, а передусім діяльності на відтинку культурного зв'язку України з Заходом.

На закінчення цієї академії виступив з коротким словом декан філософічного факультету проф. д-р **Ю. Бойко**, який подав аналіз наукової діяльності сл. п. ректора **Мірчука** в УВУ та його життєвий вклад у творенні Українського Вільного Університету на початку існування в Празі та по другій світовій війні в Мюнхені.

В. Д.

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

23. 6. ц. р. відбулися звичайні загальні збори професорської колегії УВУ, на яких, після заслухання звітів уступаючих керівних органів, обговорено дотеперішню діяльність університету.

Загальні збори обрали нові керівні органи, в склад яких входять: проф. д-р **Юрій Панейко** — ректор, проф. д-р **Олександр Кульчицький** — проректор. Деканом філософічного факультету став проф. д-р **Юрій Бойко**, продеканом — проф. д-р **Володимир Янів**. На факультеті права і суспільно-економічних наук деканом був обраний проф. д-р **Василь Орелецький**, продеканом став проф. д-р **Юрій Студинський**.

На зборах широко обговорювано питання дальшої діяльності і намічено ряд заходів для її поживлення. Зокрема йшла мова про притягнення молодих наукових сил, а також посилення дослідно-видавничої справи. Особливу увагу звернено на фінансовий стан УВУ і для його докладного розглянення створено окрему фінансову комісію, яка приступила до праці.

РЕКТОРАТ УВУ

Появилася українською мовою низка популярних праць про Шевченка. Вийшла в світ книжка **Віктора Доманицького** «Націотворча роль Шевченка». Появилися річні календарі-альманахи, присвячені шевченківській тематиці. Поміж ними на відзначення заслугу альманах на 1961 рік, що появився у видавництві «Свобода» в Нью-Джерсі (США) під наголовком «Наш Шевченко». Цей збірник, виданий 20-тисячним тиражем, своїми оригінальними матеріалами та передруками допомагає популяризації шевченкознавства серед української громади в США. Добре зредаговані також календарі «Українського голосу» у Вінніпезі та «Українського слова» в Парижі. Окремо появилися збірники матеріалів для Шевченківських свят, що їх видали Союз Українців-Самостійників у Канаді та ювілейні комітети в Англії і Бельгії.

Десять заповідей

(СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ)

Вікарій англійської Церкви св. Джона міста Кру (Англія) Гордон Вілсон в церковному журналі своєї парафії вмістив нову (не позбавлену сенсу гумору) сучасну версію «Десять заповідей», якими, на його думку, керуються багато людей в своєму житті. Це свого роду неписані правила, як вірні розуміють заповіді Божі.

1. Можеш порушити вірність, якщо мусиш. Психологічно недобре стримувати тілесні інстинкти твого організму. Якщо це відбувається на твоєму подружжі, дістань розвід.

2. Ти не повинен нормально вбивати, але ти можеш знищити свого ворога, якщо він у цей час не потрапить знищити тебе.

3. Ти не повинен красти, але у видатках чи нарядах праці можеш шахраювати.

4. Ти не повинен брехати, а культивувати напівправду, кривити душею.

5. Посялай на дім сусіда, його жінку, авто, телевізю, його прибутки, фактично на все, що є його, а не твоє.

6. Ти є свій власний бог. Немає іншого бога крім людини.

7. Ти не повинен приклонитися примитивним ідолам, з часу як ти став ци-

візованим. Замість них зроби власних богів приємності, амбіції, репутації, власного дому, спорту і прихильників перед ними.

8. Ти повинен час від часу вживати ім'я Бога в розмові, і присягатися, що ти не маєш релігійних переконань.

9. Пам'ятай не дотримуватися святої неділі. П'ять днів ти працював, щоб дістати добрі засоби для життя. Решта два дні належать тобі, використовуй, їх як можеш.

10. Не шануй свого батька і матері. Вони мають своє власне життя. Будь сантиментальним до них, якщо це не коштує тобі жодних жертв.

Прочитавши «святу правду» в журналі, парафіяни дуже образилися на свого священика, прийнявши це як особисте покривдження.

Щоб злагодити ситуацію, пані-матка, керуючись четвертою заповіддю, зробила публічне спростовання: «Інтерпретація, яку зробив пан-отець, дуже правдива й оригінальна, хоча дещо провокативна, але вона написана для загалу і не стосується парафіян.»

С. ТЕЛЕВНИЙ

Надіслані видання

«Твори», III-й том, новелі, спогади про неокласиків, нариси, Юрій Клен, за редакцією Євгена Маланюка, технічний редактор В. Бурггардт, Фондація ім. Юрія Клена, Торонто, 1960 р., стор. 221.

«Твори», IV-й том, «Гамлет, принц Данський», «Буря» — Вільям Шекспір, Юрій Клен, літературний редактор Євген Маланюк, технічний редактор В. Бурггардт, Фондація ім. Юрія Клена, Торонто, 1960 р., 408 стор.

«Віра й культура», місячник української богословської думки й культури, орган Українського Наукового Богословського Товариства, Вінніпег, рік XXIV, ч. 3(87), 4(88), 5(89), 6(90), 7(91), 8(92) і 9(93), січень-лютий, березень, квітень, травень, червень і липень 1961 року.

«Уваги до сучасної української літе-

Літературний конкурс

НА ПОВІСТЬ ПРО СЛУГУ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА А. ШЕНТИЦЬКОГО

Головна управа Асоціації Української Католицької Преси, з відомою і за згодою постулятора беатифікаційного процесу о. д-ра М. Гринчишина, ЧНІ, проголошує літературний конкурс на повість про життя і діяльність слуги Божого митрополита Андрея Шептицького на таких умовах:

1. Повість обіймає цілість або одну з ділянок життя та діяльності митрополита.

2. Твір повинен бути побудований за правилами конструкції біографічних повістей і в своїй основі й цілості згідний із засадами Христової моралі та християнського світогляду.

3. Розмір твору: 15-20 аркушів друку (найбільше 320 сторінок).

4. Реченець надсилання рукописів — до 31. грудня 1963. на адресу:

Dr. Gregory Luznytsky,
1427 W. Cayuga St.
Philadelphia 40, Pa., U.S.A.

5. Надіслані твори мають бути підписані псевдом, а до манускрипту треба додати запечатаний конверт з правдивим прізвищем автора чи авторки й точну адресу.

6. Рукопис у двох примірниках можна писати рукою, але чітко, з інтерлініями тільки на одній сторінці, хоча радше — писати машинкою.

7. Право друку залишається за автором.

8. Нагороди: перша 600 доларів, друга 400 доларів.

9. Склад журі: о. проф. Н. Кушнірик — представник постулятора, проф. В. Радзкевич — голова, д-р Г. Лужницький — секретар, д-р В. Лев і д-р П. Ісаїв — члени.

10. Нагороджені рукописи (одні примірники) залишаються власністю Асоціації Української Католицької Преси, а ненагороджені, на бажання авторів, можуть бути їм повернені.

Д-р Лев В. МИДЛОВСЬКИЙ

(голова)

Микола ВАЙДА

(секретар)

— o —

Проводяться роботи по спорудженню магістралі газопроводу з Львівської області на Ровенщину в 170 км. завдовжки. Магістраль пересікла річки Стир, Іква, ряд озер, по ній піде природний дашавський газ.

На руднику в Кривому Розі будується найпотужніша в країні шахта «Гігант-Глибока». Проектна потужність підприємства — 7,4 млн. тонн залізної руди на рік. Над шахтою виросте новий своєю конструкцією баштовий копер, на якому будуть встановлені підйомна машина, розвантажувальний пристрій та інші механізми. Широке застосування матиме тут комплексна механізація та автоматизація виробничих процесів.

Спростовання

Прот. о. А. Дублянський подав до «УВ» (ч. 31/1457 за 30. 7. 1961 р.) некролог «Прот. о. Володимир Вишневецький», в якому зазначено, що на похоронах сл. п. прот. о. В. Вишневецького від імені Везін-Шалетської парафії промовляв сот. Василів. В дійсності ж від Везін-Шалетської української православної громади промовляла пані Галина Кирилишин. М. ГРУШЕЦЬКИЙ

Виправлення помилок

В статті «Прожектора» «Якщо б завтра війна...» в 4-й шпальті, в 20-му рядку знизу викривлено зміст надрукованого тексту: «...серед ріжних кіл і воскреслих людей.» Має звучати: «...серед ріжних кіл і в окремих людей.»

Просимо дарувати допущення грубих помилок. Ред. «УВ»

Розшуки

Українська Медично-Харитативна Служба, колишній Український Червоний Хрест, розшукує: Власенка Павла Івановича і Петесу Івана (або Якова) Андрійовича, які, правдоподібно, перебувають у Франції; Сем'ян Марію із села Криворівні, в 1942 р. вивезена на роботу до Німеччини; Ніну Одринченко, нар. 1924 або 1925 року, правдоподібно живе в Голляндії; Сидорко Івана, сина Івана та Агафії з дому Степан, під час німецької окупації працював у Ганновері.

Хто знав би вище розшукуваних осіб, просимо подати на адресу:

Ukrainischer Medizinischer und Caritativer Dienst, e. V.,
(13b) München 2., Dachauerstr. 9 II

Петро Майсюра розшукує Дмитра Давиденка. Писати на адресу «УВ».

МАТРИМОНІАЛЬНЕ

Самітній українець має бажання познайомитися з українкою віком до 28 років в справі одруження і виїзду до США. Писати на адресу «УВ» для «Полтава 101». (—:—:—)

Тижневик політики, культури і громадського життя

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Адреса редакції й адміністрації

„UKRAINSKI WISTI“

Neu-Ulm/Donau. Schließfach 32

Місячна передплата «УВ» в Німеччині, включно з пересилкою, коштує 3.50 нм.

Повідомлення

Подаємо до відома всіх православних українців на терені Нового Ульму та в його околицях, що Свято-Троїцька парафія УАПЦ в Новому Ульмі, з її керівним органом — Парафіяльною радою, зареєстрована судом Німецької Федеральної Республіки, постановою його з 14. березня 1961 року, книга II, ч. 30, сторінка 80.

Від цієї дати Парафіальна рада Свято-Троїцької парафії в Новому Ульмі являє собою юридичну одиницю, зо всіма юридичними правами, що передбачені законом Німецької Федеральної Республіки і статутом парафії, який ухвалений парафіяльними загальними зборами 23. жовтня 1960 року.

ПАРАФІАЛЬНА РАДА
Св.-Троїцької парафії в Новому Ульмі

Вийшла з друку й продається
Історія Української Автокефальної Православної Церкви
з 1921 року

„Відродження Української Церкви“

написана Митрополитом Василем ЛІПКІВСЬКИМ,
із вступом і замітками протопресв. д-ра С. В. САВЧУКА

Книжка на добрім папері, в гарній двокольоровій обкладинці, з ілюстраціями

270 стор. друку Ціна з пересилкою — 3 дол.

Замовлення й гроші висилати до:

Consistory Church Goods Supply,
7 St. Johns Ave. — Winnipeg 4, Man., Canada

Увага, хворі, слабі, нервові!

Науково стверджено, що відомий лікувальний засіб

„KALEFLUID“

повертає рівновагу організмові і нервовій системі, відроджує силу й організм.

„Kalefluid“ — екстракт із життєдайних залоз тварин рекомендується приймати при загальному ослабленні, нервовій депресії, нервовій, астенії, артритах і старечих недугах, ослабленні пам'яті, безсонні і в деяких випадках при підвищеному тискові. Жінкам, крім вищеперелічених випадків, також під час переходового віку.

„Kalefluid“ — нагороджено 5-ма золотими медалями — в Парижі, Лондоні, Ремі, Флоренції і Брюсселі.

„Kalefluid“ — сильний, випробований засіб для відбудови організму

Адреса виробництва і централі:

Laboratoires du Kalefluid, 66, Bd. Exelmans Paris 16, France.

AUSTRALIA: Mr. P. Miller 35, Balmoral Str. Blaktown N.S.W.

CANADA: Pharmacie Brunelle 5757 Boul., Monk Montreal

На жадання висилаються безкоштовно проспекти українською мовою.